

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Gammelgaard (KF):

Vi har i betænkningen meddelt, at vi her vil redegøre for vor stilling. Jeg kan meddele, at vi stemmer imod det pågældende forslag, og jeg har allerede ved førstebehandlingens redegjort nærmere for begrundelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Forhandling om redegørelse nr. R 18:

Arbejdsministerens redegørelse af 9. maj 1983 om udviklingen på arbejdsmiljøområdet, herunder den internationale udvikling.

(Redegørelsen anmeldt 9/5 83. Redegørelsen givet 9/5 83. Meddelelse om forhandling 9/5 83).

Forhandling

Taanquist (S):

For en uge siden behandlede vi her i folketinget en anden redegørelse fra arbejdsministeren, redegørelsen om lavtlønskommissionens betænkning, og der er 2 lighedspunkter.

Det ene er den kyniske behandling, arbejdsministeren har givet de 2 emner, nemlig en behandling, der kun tilgodeser hensynet

til erhvervslivet, konkurrenceevnen og økonomien. Ikke på noget tidspunkt har arbejdsministeren taget udgangspunkt i, at det er mennesker, det drejer sig om. Gang på gang fremhæver ministeren, at overvejelser om forbedringer i arbejdsmiljøet bør hvile på økonomiske overvejelser. Der må ikke pålægges virksomhederne urimelige økonomiske byrder. Der bør ske en omprioritering, der sikrer rimelige besparelser i overensstemmelse med regeringens økonomiske mål, eller de snævre økonomiske rammer må afvejes over for de arbejdsmiljøproblemer, der rejser sig.

Arbejdsministerens budskab til lønmodtagerne er: landet er i en alvorlig økonomisk krise, derfor må I holde jer tilbage med nye krav om sunder eller mindre livsfarlige arbejdspladser. Det spørgsmål kan vi vende tilbage til, når forholdene bedrer sig - i hvert fald de af os, der ikke i mellemtiden har været udsat for en arbejdsulykke, en erhvervs sygdom, eller som er blevet udstødt fra arbejdsmarkedet.

Et andet lighedspunkt med debatten om lavtlønskommissionens betænkning er, at det i stor udstrækning er de samme personer, vi taler om. Ligesom almindelige sygdomme ikke rammer alle befolkningsgrupper lige hårdt, rammer heller ikke arbejdsbetingede lidelser lige hårdt. Ulykker og sygdomme med og uden dødelig udgang, ja, selv hjertesygdomme, som man engang troede var forbeholdt direktørklassen, rammer arbejdere i langt højere grad end f.eks. overordnede funktionærer eller selvstændige. Det er med andre ord igen de dårligst stillede, der bliver hårdest ramt. Det menneskelige synspunkt står i skærende kontrast til arbejdsministerens stadige økonomiske indfaldsvinkel, men der er en anden indfaldsvinkel, arbejdsministeren kunne have brugt: den samfundøkonomiske. De, der forsker i andre sektorer, f.eks. i sundhedssektoren eller i den sociale sektor, kan fortælle os, at nogle af de største belastninger i disse sektorer stammer fra arbejdsbetingede lidelser eller dårligt arbejdsmiljø. Hertil er regeringens svar: så må vi skære ned på disse sektorer, lægge afgifter på sygebehandling eller privatisere dem. At der er en sammenhæng mellem dårligt arbejdsmiljø og høje sociale og sundhedsmæssige udgifter, vil arbejdsministeren ikke indse.

[Taanquist]

Der er en tredje indfaldsvinkel, arbejdsministeren kunne have anlagt, og det er det forhold, LO gentagne gange har fremført, at langt størstedelen af udgifterne til forbedring af arbejdsmiljøet vil udmøntes i nye arbejdspladser. Alene det forhold burde medføre, at regeringen kastede sig ud i løsningen af alle arbejdsmiljøspørgsmål.

Det har været temmelig vanskeligt for mig at finde ud af nøjagtigt, på hvilket stadium vi befinder os på arbejdsmiljøområdet. Vi ved, at en række bekendtgørelser er enten trukket tilbage eller under revision. Men hvormod alting er, så sker der i hvert fald for tiden en opbremsning af arbejdsmiljøindsatsen, og det er dobbelt farligt, fordi truslerne fra arbejdsmiljøet udvikler sig med rivende hast. Det kræver stadig nye indsatser blot for at holde sig på højde med udviklingen, og derfor vil enhver opbremsning virke som en tilbagegang. Og nu er der ikke blot tale om en opbremsning eller en stagnation. Der er tale om en faktisk reduktion af indsatsen, og det vil få alvorlige konsekvenser for arbejdsmiljøet i Danmark.

Vi kan blive tvunget til at give arbejdsministeren ret på ét punkt, nemlig at det kan blive nødvendigt med en noget mere behersket udvikling på de velfærdsprægede områder, selv om det kan være vanskeligt at foretage en afgrænsning mellem velfærdsforanstaltninger og faktorer, der har indflydelse på det psykiske arbejdsmiljø. Man kan være i tvivl, men arbejdsministeren er åbenbart ikke i tvivl.

Der er én ting, vi kan være enige med ministeren i, nemlig at målet er, at arbejdsmiljøproblemer løses på den enkelte virksomhed i samarbejde mellem ledelsen og de ansatte. Det er vi enige i er en ideel model for løsning af opgaverne, hvad erfaringerne også viser, for vi er faktisk på den måde nået langt på arbejdsmiljøområdet her i landet. Det medfører imidlertid, at ingen af de 2 parter, der skal finde frem til løsningerne, har ansvaret for de samfundsøkonomiske konsekvenser af de foranstaltninger, de gennemfører eller undlader at gennemføre.

Der er ingen tvivl om, at såvel arbejdstageren som arbejdsgiveren er åben over for de problemer af økonomisk eller anden art, virksomhederne må kæmpe med. Til gengæld findes der ikke noget incitament for arbejdsgiveren til at gå ind i opgaver, der medfører

udgifter for ham, hvis gevinsten udelukkende tilfalder det offentlige. Det kan derfor være nødvendigt at overveje en anden finansiering af de udgifter, der følger af et dårligt arbejdsmiljø, og som i dag udelukkende påhviler det offentlige. En afgift på dårligt arbejdsmiljø vil give virksomhedsejerne en økonomisk interesse i at skabe et godt arbejdsmiljø. Jeg vil i den forbindelse bemærke, at de bøder, der gives for overtrædelse af arbejdsmiljøloven, ikke står i noget rimeligt forhold til skadernes omfang.

Arbejdsministeren har besluttet at nedlægge § 9-sikkerhedskurserne på administrationsområdet. Jeg skal ikke udelukke, at der vil kunne findes områder, hvor sikkerhedskurserne skal ændres, måske endda afkortes, men at afskaffe dem generelt inden for administrationsområdet vil være en fejltagelse. Netop inden for dette område findes der mange nye former for påvirkninger, hvis virkninger både på kort og lang sigt er ukendte. Arbejdsministeren har i øvrigt selv været inde på, at nogle af dem giver økonomiske problemer, men har åbenbart glemt det igen. I øvrigt vil jeg gerne vide, hvorledes arbejdsministeren vil skelne mellem en kontorarbejder på administrationsområdet og på et fabrikskontor.

Arbejdsministeren lægger vægt på, og det gør vi også, at problemerne løses på virksomhederne i samarbejde mellem ledelsen og de ansatte. Heri er vi altså enige, men det bliver unægtelig noget lettere for ledelsen, når de ansatte ikke må uddanne sig i sikkerhedsspørgsmål. Hvordan skal arbejdstagerne vide noget om arbejdsmiljø, når de ikke engang må deltage i kursusvirksomhed i 32 timer?

Jeg skal ikke udelukke, at der kan have været gennemført kurser med et mindre heldigt indhold. Det kan have mange årsager. Jeg ved ikke, hvem der tilrettelægger kursusprogrammerne, men hvis der laves kurser med et tåbeligt indhold, kunne man så ikke tale med dem, der har lavet kurserne, i stedet for bare at nedlægge dem? Vi mener, at arbejdsministeren bør udarbejde et forslag til en ændret § 9-uddannelse for administrationsområdet og iværksætte undersøgelser af behovet for nyt indhold af § 9-sikkerhedsuddannelserne inden for butiksområdet.

Jeg har ikke beskæftiget mig ret meget med de faktiske arbejdsmiljøtrusler, og det

[Taanquist]

har arbejdsministeren heller ikke gjort, og derfor påskønner vi bidraget fra arbejdstilsynet.

Jeg skal til slut fremdrage nogle forhold, der viser, at det ikke kan nytte at slække på arbejdsmiljøområdet.

Arbejdsulykker ved vi alle hvad er, og på det område er vi nok ikke så uenige. Anderledes stiller det sig med de trusler mod liv, helbred, arveegenskaber, fosterudvikling o.lign., som er opstået gennem de nye processer og de nye materialer, der i de senere år er taget i brug såvel i produktionen som inden for serviceerhvervene. Farerne herved er ofte svært genkendelige, fordi de virker på lang sigt. Den specifikke skadevirkning er ukendt og kombinationseffekter ligeledes, og ofte kan gentagen udsættelse for en påvirkning, der i sig selv anses for at være uskadelig, være helbredstruende på længere sigt.

Skaderne som følge af mange års forkerte arbejdsstillinger er betydelige og sammenhængen i øvrigt i alt for ringe grad erkendt. Det samme er tilfældet med psykiske påvirkninger fra arbejdsmiljøet, stress, monotoni, støj, stor arbejds hastighed og frygt for processerne. Alle har de en virkning, som på længere sigt vil betyde nedbrudte mennesker og store offentlige udgifter. Vi tillægger det stor værdi, at anstrengelserne for at afklare disse forhold fortsætter, og jeg vil i den forbindelse pege på de oplysninger, der så sent som i dag er kommet frem gennem Radioavisen om stigningen i kroniske hjerneskader. I de sidste 5 år er antallet af kroniske hjerneskader steget fra 12 til 384.

Der er mange problemer på arbejdsmiljøområdet, og nye vil komme til i fremtiden. Med den udformning, arbejdsmiljøloven har, vil det være muligt til stadighed at tage højde for nye trusler fra arbejdsmiljøet. Loven indeholder alle de elementer, der er nødvendige hertil, men det kræver, at man i takt med udviklingen af nye metoder, indførelsen af nye materialer og indvinding af ny viden udfylder lovens rammer. Det, arbejdsministeren her har fremlagt som regeringens politik på arbejdsmiljøområdet, lever ikke op til lovens intentioner. En opbremsning nu betyder et stort tilbageskridt, der som på så mange andre områder vil ramme de mest udsatte grupper i samfundet.

Bo Kristensen (KF):

Jeg skal på det konservative folkepartis vegne sige arbejdsministeren tak for denne redegørelse, som på nøgtern vis knytter en sammenhæng imellem den lov fra 1975, som gælder arbejdsmiljøet, og de resultater, vi har opnået til nu.

Der skal ikke lægges skjul på, at vi har været igennem nogle faser, hvor de økonomiske ressourcer ikke svarer til vore alle sammens ønsker og ambitioner på en lang række områder for det danske samfund. Derfor er det vigtigt, at vi på dette område får balance med de ressourcer, samfundet har, og også med vor konkurrenceevne over for udlandet på det private område.

Jeg vil indledningsvis sige, at vi har bemærket, at det har været lettere at administrere bekendtgørelser efter aftale mellem arbejdsmarkedets parter og direktoratet i den private sektor, men langt vanskeligere i en 5-årig periode at få de samme bekendtgørelser til at fungere i den offentlige sektor. I den offentlige sektor har der været stillet krav om kompensérende besparelser, når man skulle have en forøgelse af omkostningerne på miljøområdet. Det er derfor, vi ønsker, at der sker en afbalancering, at den private sektor og den offentlige sektor afbalanceres med hensyn til de krav, der bliver stillet fremover.

En af de ting, jeg har bemærket at direktoratets redegørelse lægger vægt på, er kampanjer og informationsarbejde. Det finder vi meget væsentligt, for det nytter ikke meget, når vi taler arbejdsmiljø, kun at se på de 8 timer, folk i dag har på en arbejdsplads, når de sidste 16 timer måske foregår i et dårligt miljø. Derfor er det meget væsentligt for os, at information og bevidsthed om miljøet bliver bekendt for en bredere kreds og dermed forbedrer den fritid, som vi jo alle får mere og mere af.

Det fremgår af statistisk materiale, at 50 pct. af ulykkerne sker i hjemmet, 15 pct. i færdslen og 35 pct. på arbejdspladsen. Det må animere til større bevidsthed om miljøet hos borgerne i deres fritid og dermed også om, hvad der sker omkring hjemmene. Det må hænge nøje sammen med den ambition, vi her i folkettingen har om at få bevidstgjort befolkningen og allerede fra de unge år få det inddraget i den almindelige undervisning. Det har arbejdsministeren også på udmærket

[Bo Kristensen]

vis i sin redegørelse gjort opmærksom på er en opgave for undervisningsministeriet.

Vi finder, det er rigtigt, som arbejdsministeren har gjort det, at dele det op i 3 emner, nemlig støj og bedre oplysninger om ergonomiske problemer og endelig arbejdsulykkerne, som igen kan opdeles i de fysiske arbejdsulykker og de stadig alvorligere kemiske problemer i vores samfund. Vi er tilfredse med, at arbejdsministeren har lagt vægt på de kemiske problemer, og håber, at vi får mulighed for ved oplysning og kampagnevirksomhed at gøre borgerne opmærksom på, at der er problemer med kemiske stoffer.

Vi er også tilfredse med, at sikkerhedsorganisationen er kommet til at fungere rundt omkring i virksomhederne, og at parterne på arbejdsmarkedet på fornuftig vis har fået noget ud af dette sikkerhedsorganisationsarbejde.

Vi hilser med tilfredshed, at man vedrørende arbejdssikkerhedsforanstaltninger kan se en stigende eksport af produkter på grund af sikkerhedsarbejdet. Vi må ikke glemme, at det ikke alene er på grund af sikkerhedsorganisationen. Den teknologiske udvikling i vores samfund bidrager til, at vi får et bedre produktionsapparat og dermed mindre støj, mindre belastning i arbejdstiden. Så det skyldes sammenhængen imellem den teknologiske udvikling og det, der sker på grund af lovgivning her i folketinget og bekendtgørelser.

For mig er det en vigtig ting at drage frem her under redegørelsesdebatten, at hvis ikke vi skal komme i en meget unfair konkurrencesituation ude i Europa, bør der samarbejdes om at få harmoniseret de danske regler med EFs regler. Dermed være ikke sagt, at vi skal ned på et lavere niveau, men der skal være balance imellem Europa og Danmark i denne sag.

Noget af det, vi skal være opmærksomme på med hensyn til direktoratets centrale funktion og samarbejdet med virksomhederne og arbejdsmarkedet i øvrigt, er, at vi sikrer, at man ikke hæver ambitionsniveauet over for de lokale myndigheder, forstået på den måde, at direktoratet kan have en tendens til at give nogle påbud lokalt til tilsynerne, som egentlig ikke har hjemmel i en bekendtgørelse. Det får mig til at pege på, at der gives dispensation i 15 pct. af sagerne. Det kunne måske nok pege i retning af, at en

del af bekendtgørelserne er for firkantede, når det er nødvendigt at give dispensation i 15 pct. af sagerne. Jeg synes nok, at det her må være rigtigst, at bekendtgørelserne indeholder undtagelsesbestemmelser, så vi undgår bureaukrati i direktoratet.

Vi har også bemærket, at selv om antallet af sager kun er steget fra 5.000 til 5.500, så er medarbejderstaben i direktoratet steget fra 128 til 310. Der er altså tale om mere end en fordobling af medarbejderstaben, men kun en forøgelse af sagsantallet på 10 pct. Derfor tror vi, det er rigtigst at gøre klart i denne debat, at direktoratets og tilsynets opgave er at rådgive og vejlede, ikke at give for omfattende påbud.

I arbejdsministerens redegørelse er der også nogle bemærkninger om regelsanering. Det arbejde vil vi opfordre arbejdsministeren til at fortsætte med, således at vi kan få nogle mere enkle bestemmelser, som for de enkelte ude på arbejdspladserne er lettere at administrere og arbejde med, når det drejer sig om arbejdsmiljøet.

Må jeg til slut sige, at for os er det vigtigt, at bevidstheden om arbejdsmiljøet ikke alene er en arbejdsgiversag, men en samfundsborgersag, at man ikke tror, at arbejdstiden er den farligste periode, og at man derefter kan gå hjem med skyklapper på og tro, at ulykkerne dermed er overstået. Information herom finder vi vigtig, også for at få vækket en bevidsthed vedrørende arbejdstiden og dermed undgå de banale arbejdsulykker, som sker i dag.

Som sagt hilser det konservative folkeparti ministerens redegørelse med tilfredshed, og vi håber, at arbejdet vil fortsætte efter redegørelsens hovedlinjer.

Svend Heiselberg (V):

Det var en nyttig forespørgselsdebat, folketinget havde den 18. marts 1982 om den fremtidige udvikling på arbejdsmiljøområdet, hvor der blev vedtaget en dagsorden, hvori man opfordrede regeringen til at give folketinget en redegørelse om de indhøstede erfaringer med arbejdsmiljøloven, herunder en sammenligning mellem den danske og den internationale udvikling på området.

Ministeren har i sin skriftlige redegørelse forsøgt på konstruktiv måde at gøre rede for udviklingen på arbejdsmiljøområdet og har

[Svend Heiselberg]

klargjort, at regeringens mål er en fornuftig og afbalanceret udvikling i arbejdet med at skabe sikre og sunde arbejdspladser.

Inden jeg vender mig til ministerens redegørelse og til arbejdsdirektoratets redegørelse, vil jeg gerne fastslå, at venstre er tilfreds med, at vi i 1975 medvirkede til vedtagelse af arbejdsmiljøloven, hvilket også fremgik af min ordførertale i marts 1982. Vi vil gerne præcisere, at vi ikke ønsker at fravige sikkerhed og sundhed på arbejdspladserne, og at der skal ske en fortsat udbygning af de sikkerhedsmæssige hensyn.

Venstre er af den opfattelse, at det er nødvendigt, at medarbejderne inden for arbejdstilsynet i højere grad kommer ud på virksomhederne og rådgiver dem i stedet for blot at sidde hjemme og udstede bekendtgørelser og andre bestemmelser. Det er påfaldende, at der er sket mere end en fordobling af antallet af medarbejdere de sidste 5-6 år, fra 400 til ca. 850, når vi ved, at antallet af virksomhedsbesøg er faldet med ca. 40 pct. i forhold til antallet af ansatte i arbejdstilsynet. I arbejdsmiljølovens § 72 nævnes netop vejledning som den første blandt arbejdstilsynets opgaver, medens kontrol med lovens overholdelse er nævnt som sidste punkt.

Vi er endvidere af den opfattelse, at arbejdsmiljømæssige forbedringer ofte bedst løses i samarbejde mellem medarbejdere og de ansvarlige på de enkelte virksomheder.

Når dette er sagt, vil jeg sige, at vi nødvendigvis må fastholde intentionerne i arbejdsmiljøloven, der er, at lovens rammebestemmelser kommer til at hvile på en afbalanceret vurdering mellem hensynet til en stadig forbedring af sikkerheden og sundheden i arbejdsmiljøet og hensynet til virksomhedernes behov for at kunne planlægge og tilrettelægge deres drift på baggrund af en harmonisk udvikling.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg er af den opfattelse, at nogle af de myndigheder, som har til opgave at administrere arbejdsmiljøloven, ser en fare og risiko i alt, og at mange ugenemtænkte og pjattede cirkulærer og bekendtgørelser er sendt ud til virksomheder og offentlige instanser, uden at der er spekuleret over de økonomiske konsekvenser. Jeg tænker her specielt på hviletidsbestemmelserne, § 9-sikkerhedskurser inden for administrationsområdet, arbejdsstedsind-

retning med ovenlys og sidelys, at alt arbejde skal foregå indendørs, osv. osv.

Det er nødvendigt, at der, når der stilles krav om støjbekæmpelse og om sænkning af hygiejniske grænseværdier, anvises tekniske metoder til at løse problemerne, og at de tager hensyn til de konkurrencemæssige problemer over for udlandet. Det vil sige, at der skal laves økonomiske konsekvensberegninger.

Vedrørende regelsaneringen er det med tilfredshed, vi ser, at regeringen på arbejdsmiljøområdet har ophævet 27 bekendtgørelser, og at der vil ske en yderligere sanering på området.

Når man læser ordførertalerne ved debatten i marts 1982, efterlader de ingen tvivl om, at et flertal i Folketinget var af den opfattelse, at intentionerne med loven var ved at forsvinde. Det beklager vi, men desværre går det ofte således med bemyndigelseslove, at intentionerne bliver tolket ud fra en ideologisk opfattelse.

Hvis man læser den betænkning, venstre i 1975 enedes med socialdemokratiet og de radikale om, vil man kunne se i sp. 169 i Folketingstidende 1975-76, tillæg B:

»Flertallet er klar over, at flere af rammebestemmelserne i lovforslaget kun kan udfyldes med store økonomiske konsekvenser til følge for virksomhederne. I sådanne tilfælde bør arbejdsministeren ved reglernes udformning tillægge de udtalelser, der fremkommer fra de rådgivende instanser, afgørende betydning. I samme forbindelse henstiller flertallet, at der ved udfyldelsen af rammebestemmelserne tages hensyn til tilsvarende regler i udlandet.«

Dette citat er vigtigt at erindre, måske specielt for dem, der er sat til at administrere loven, og vi vil forlange, at det efterleves.

Arbejdstilsynet forsøger i deres i god tid udsendte måske lidt polemiske redegørelse at sætte lighedstegn mellem de arbejdsmiljømæssige tiltag i bl.a. de nordiske lande, men de konkurrencemæssige problemer og udgifterne for virksomhederne skal måles over et bredere spektrum.

Arbejdstilsynets redegørelse klarlægger også, at der foregår et løbende samarbejde om harmonisering af bestemmelser af arbejderbeskyttelsesmæssig karakter inden for EF, ligesom Fællesskabet har etableret et treparts rådgivende udvalg vedrørende arbejdsmiljø-

[Svend Heiselberg]

et, hvor arbejdsmarkedets parter er sikret indflydelse. Der er oprettet et Fællesskabsinstitut til forbedring af leve- og arbejdsvilkår, som formidler og finansierer forskning af betydning for arbejdsmiljøet, og som på basis af dette rådgiver Fællesskabets institutioner på dette område.

Til sidst vil jeg komme med et par bemærkninger om arbejdsmiljøfondet. Jeg forstår, at ministeren overvejer en regulering af fondets økonomiske grundlag efter prisudviklingen siden 1979. Hvorvidt der er behov for flere penge til fondet, står mig uklart. Det får mig til at sige, at der måske samtidig vil være behov for en ændret bestyrelsessammensætning i arbejdsmiljøfondet, idet det for venstre er af stor betydning, at der arbejdsparterne imellem er en sådan balance i bestyrelsessammensætningen, at de bedst mulige arbejdsmiljømessige resultater opnås med de midler, der af virksomhederne stilles til rådighed.

Med disse bemærkninger skal jeg takke ministeren for redegørelsen.

Ole Henriksen (SF):

Ja, hvis en sikkerhedsrepræsentant, en elevatormontør, en kloakarbejder, en maler eller en laborant, for at nævne nogle eksempler, læser denne redegørelse, så vil de få bekræftet, at den nedskæringslinje, denne regering allerede har gennemført over for de svageste i samfundet, også vil komme til at gælde arbejdsmiljøområdet.

Derimod vil man formentlig i Dansk Arbejdsgiverforening glæde sig over, at der vil blive slækket på sikkerhedskravene, at et besøg af arbejdstilsynet på en virksomhed nu ikke længere indebærer stor risiko for, at den får et eller andet forbud, men derimod får nogle venlige henstillinger og klap på ryggen: få nu bragt disse ting i orden! Det er sådan set den linje, regeringen og også de borgerlige ordførere lægger op til at vi skal køre. Finansministeren kan også glæde sig over, at der vil blive sparet beløb i milliardstørrelsen. Måske kan der blive råd til en ekstra gavecheck – ud over den på de 600 kr. – til dem, der måtte komme til skade.

Jeg tvivler nu alligevel på, at de besparelser, ministeren i sin redegørelse gør sig til talskvinde for, holder stik. Erfaringerne siger det modsatte, nemlig at det er enormt beko-

steligt for samfundet at pille ved og at nedskære på arbejdsmiljøområdet.

Foruden denne deprimerende læsning om, hvad der venter os på det hjemlige arbejdsmiljøområde, er der halvanden spalte om udviklingen i udlandet. Her konkluderes det, at Danmark internationalt set er langt fremme, men at standarden svarer til den, der findes i de nærmeststående lande. I denne forbindelse er de nærmeststående lande altså USA, Vesttyskland og de nordiske lande. Det er nok så påfaldende, at der i dette afsnit kun ofres 11 linjer på udviklingen i EF, til trods for at arbejdsmiljøudviklingen i Danmark beror på en fremadskridende harmonisering med, hvad der sker i EF. I redegørelsen siger man det på denne måde:

»Regeringens sigte med EF-harmoniseringen er ikke, at danske arbejdsmiljøregler forringes, men at der harmoniseres på et rimeligt minimumsniveau. Uden harmonisering vil nogle medlemsstater måske helt undvære regler, og dermed vil Danmark konkurrencemæssigt stå svagere.«

Jeg synes, at der er lidt forvirring, også hos de tidligere ordførere, om spørgsmålet om konkurrenceevnen. Hr. Bo Kristensen sagde i hvert fald, at hvis vi var i front med hensyn til miljøudvikling osv., ville vi kunne producere miljøvenlige ting til eksport, men det harmonerer ikke med, at vi kommer til at stå konkurrencemæssigt svagere, hvis vi eskalere på miljøområdet. Jeg synes nok, at man skulle afklare sin stilling på dette område.

Omsat til dansk betyder det for det første, at konkurrencehensynet sættes over lønmodtagernes helbred, og for det andet, at Danmark skal harmoniseres ned til det laveste niveau, som eksisterer i EF, eller, hvad der måske er lige så katastrofalt, at vi skal gå i vente-position, indtil de lande i EF, der har den ringeste arbejdsmiljølovgivning, er nået op på den standard, dansk lovgivning har i dag. Jeg går ud fra, at det er rigtigt opfattet, fru minister. I så fald kan vi forvente, at vi også vil have det arbejdsmiljøniveau, vi har i dag, ved århundredskiftet.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Man taler ikke direkte til medlemmerne.

Ole Henriksen (SF):

Det gør man ikke, nej.

[Ole Henriksen]

Det ville derfor have været mere interessant, om ministeren i redegørelsen om forholdene i udlandet havde fokuseret på de lande i EF, der i dag repræsenterer det minimumsniveau, som skal være udgangspunktet for en harmonisering.

Desværre findes der kun eksempler fra sammenlignelige lande, der, som jeg har nævnt, må forventes at have en rimelig arbejdsmiljølovgivning, som tåler sammenligning med det danske niveau. Det ville være interessant, om man havde fået kendskab til miljølovgivningen i lande som Grækenland og Italien, som jo også er EF-lande. Det er 2 lande, vi måske ikke kan sammenlignes med miljømæssigt, men som vi åbenbart skal sammenlignes med miljømæssigt, når der nu skal harmoniseres på et rimeligt minimumsniveau, som redegørelsen udtrykker det.

Desværre indeholder arbejdsdirektoratets redegørelse, som på mange måder er en udmærket redegørelse, ikke de eksempler, jeg efterlyser her. Den har også de sammenlignelige lande som grundlag. Man tager Japan og Holland med, men det er også højt industrialiserede lande, som vi må forvente er ret langt fremme på en række områder.

Alt i alt må det tages for givet, at arbejdsministeren med sin redegørelse har lagt op til, at regeringen er indstillet på at kapitulere over for det pres, EF-Kommissionen igennem en årrække har lagt på Danmark for at opgive sin selvstændige miljølovgivning. Det, jeg konkret tænker på, er kravet fra Kommissionen om, at alle bekendtgørelser og regler for så vidt angår tekniske handelshindringer, som tænkes indført i medlemslandene, først skal godkendes af Kommissionen. Dette har selvsagt betydning for de sikkerhedsnormer og de krav, vi her i landet stiller til materialer og maskiner, eksempelvis kravet om begrænsning af støjniveauet for indførte maskiner. Vi husker vel alle sammen de plæneklippere, der skulle indføres for nogle år siden. Eller det kan være nye certifikationsregler om import fra tredjelande. De går i korthed ud på, at såfremt et EF-land indfører og godkender et produkt fra tredjelande, har en sådan godkendelse automatisk virkning i samtlige EF-lande. Eller det kan være planerne om at fjerne nationale love og regler og overgå til, at Ministerrådet fastsætter principielle rammevedtagelser, og at Kommissionen herefter udsteder de særdirektiver,

som er nødvendige på arbejdsmiljøområdet. Mig bekendt har Kommissionen allerede en liste klar med 40 særdirektiver, som man foreslår vedtaget i én pakke.

Hidtil er det jo lykkedes via markedsudvalget og her i folketinget at bremse op for, at disse planer er blevet realiseret, men det er sket ved, at et flertal har nægtet at give arbejdsministeren det fornødne mandat til at imødekomme disse EF-krav. Jeg synes, vi skal bede til alle vores guder om, at det fortsat vil lykkes at forhindre, at udviklingen går i den retning, som regeringen ønsker.

Må jeg om redegørelsens afsnit om regelsanering sige, at SF er ikke modstander af en sådan sanering, hvis ellers der er lighedstegn mellem sanering og afbureaukratisering. Vi er enige i, at de mange regelsæt, der eksisterer – også på arbejdsmiljøområdet – må gøres mere gennemskuelige for den enkelte. Men er sandheden ikke den, at regeringen og her arbejdsministeren er ude i et helt andet ærinde med sin regelsanering?

For det første taler man om en omprioritering, der sikrer rimelige besparelser i overensstemmelse med regeringens økonomiske mål. Skal man forstå ved denne omprioritering, at det i fremtiden skal være EF, der udsteder de vigtige regelsæt og overlader de mindre betydningsfulde henstillinger til det danske arbejdstilsyn? I så fald er der jo ikke tale om sanering, men kun om omprioritering, og kender man EF ret, vil det hele udvikle sig utåleligt bureaukratisk og slet ikke føre til noget gennemskueligt for den enkelte borger.

For det andet dækker ordet sanering i arbejdsministerens sprogbrug også udskydelser af bekendtgørelser eller lempelige ikrafttrædelsesbestemmelser. Det gælder således bekendtgørelsen om arbejdsstedets indretning, som er udskudt på ubestemt tid, og det gælder kloakbekendtgørelsen, der skal gøres lempeligere. Jeg kunne godt i den forbindelse tænke mig at høre, hvad der menes med, at den skal have en lempeligere ikrafttræden. Er det et spørgsmål om, at den udskydes et halvt år, eller at der skal ske rent fysiske ændringer i selve denne bekendtgørelse, inden den kommer ud? Det ville være interessant at vide. Man må håbe, at ministeren har været på besøg i kloakkerne, inden denne bekendtgørelse udsendes, og at ministeren er på det rene med, hvad kloakarbejderne udsættes

[Ole Henriksen]

for i deres daglige arbejde. Ellers kan jeg anbefale ministeren at læse kloakrapporten fra 1976, der påviser, at der er en overrepræsentation af tilfælde af gulsot og smitsom leverbetændelse, kræft osv. blandt kloakarbejderne.

For det tredje gælder det udskydelsen af elevatorbekendtgørelsen for de ældste elevatorer, der trådte i kraft i 1982. Denne udskydelse i 3 år vil give en besparelse på 300 mill. kr., og det lyder jo udmærket. Jeg tror ikke på, at disse besparelser holder. Jeg mener bestemt, at det vil være negativt, hvis man gør regnestykket op, fordi man også skal fyre elevatormontører. Men der nævnes ikke noget om, hvor mange der egentlig skal miste liv og forlighed ved, at man ikke går i gang med dette meget nødvendige elevatorarbejde.

Jeg når desværre ikke mere i denne omgang. Der bliver også en forespørgselsdebat, hvor jeg vil fortsætte med at omtale de øvrige områder, som hører med under dette punkt.

Lawaetz (FP):

En rigtig miljøpolitik kan udtrykkes så enkelt, som jeg vil gøre det her: at skabe de sundest mulige arbejdsforhold med de mindst mulige omkostninger. Det kan umiddelbart lyde paradokalt, men er ikke desto mindre rigtigt. Når jeg siger sundest mulige, er det, fordi man selv med den bedste vilje ikke kan gøre ethvert arbejde totalt risikofrit, og når jeg siger med mindst mulige omkostninger, er det, fordi der ofte vil være en grænse for, hvor store omkostninger et bestemt arbejde kan bære.

Jeg mener – i modsætning til f.eks. hr. Ole Henriksen og hr. Taanquist – at vi i Danmark på kort tid er nået meget langt i vore bestræbelser for et godt arbejdsmiljø. Jeg ved også ud fra de mange tal og oplysninger, vi får, at der fortsat er områder, der kan forbedres. Naturligvis. Imidlertid finder jeg i retfærdighedens navn anledning til at komme med en kommentar til den statistik, der foreligger.

Uviklingen er i de senere år gået stærkt på mange områder, navnlig teknologisk samt i brugen af nye materialer, navnlig kemiske forbindelser. Det medfører, at der nok kommer en række klager over arbejdsskader, men

man har ikke haft tid til at gå til bunds i årsagsundersøgelserne – med det resultat, at skaderne registreres, også selv om de ikke i alle tilfælde med rette kan henføres under arbejdssituationen. Endelig bør det stigende antal anmeldte skader også betragtes ud fra det synspunkt, at organiseret kontrol m.v. har medført, at man i langt højere grad opdager skader, som måske har været der i mange år, men som ikke er blevet kendt. Man bør også tilføje, at der vel er kommet en tilbøjelighed til at give arbejdsforholdene skyld for alle skavanker.

Som et praktisk eksempel vil jeg gerne nævne høreskade. Er en arbejder beskæftiget i et miljø med støj og vedkommende bliver mere eller mindre tunghør, vil man i dag uvægerligt sige, at det skyldes støjpåvirkning. Man er i mange tilfælde ikke videnskabeligt grundig nok til at finde ud af, om døvheden skyldes andre årsager, f.eks. arvelige tilbøjeligheder, anden form for sygdom m.v., således at vedkommende f.eks. også ville være blevet døv som landmand. Jeg siger dette, fordi man ikke ukritisk skal acceptere alt det statistiske materiale, vi er blevet fyldt med.

Medens jeg er ved støj. Grænsen er i dag 90 decibel. Når det i redegørelsen anføres, at en sænkning af grænsen til 80 decibel vil betyde en investering og meromkostninger i milliardklassen, må en sådan omvurdering og sådanne ændringer vel udskydes, til vi har rimeligt råd til det. Her er et eksempel på en økonomi, der ikke står i et rimeligt forhold til resultaterne, i al fald ikke netop nu, hvor vi må frede om virksomhedernes konkurrenceevne, enten vi bryder os om det eller ej.

I denne forbindelse vil jeg godt nævne et eksempel, hvor man er ude på overdrevet. Man har fundet ud af, at spånplader indeholder formaldehyd, og man har fundet ud af, at fordampningen i et for stort omfang kan være skadelig. I møbel- og inventarindustrien bliver spånplader imidlertid fineret på begge sider – med den virkning, at fordampningen strækker sig over flere år og således er ganske uskadelig. Ikke desto mindre har vi i Danmark en lavere formaldehydgrænse end f.eks. i Tyskland. Det tvinger en dansk møbelfabrik til at bruge en dyrere møbelplade i møbler til det danske marked og en billigere møbelplade til eksport. Det er konkurrencehæmmende, at en fabrik skal have to forskellige produktioner.

[Lawaetz]

Jeg kunne finde andre eksempler, men det munder ud i, at vi vedrørende sådanne miljøbestemmelser skal skele til bestemmelser i vore nærmeste konkurrentlande. Jeg bruger udtrykket vore nærmeste konkurrentlande og nævner ikke som hr. Ole Henriksen Grækenland, som vel ikke har nogen miljølovgivning, og Italien, hvis miljølovgivning nok også kan ligge på et lille sted. Det er ikke dem, jeg nævner, jeg nævner vore nærmeste konkurrentlande, det er dem, der har vores interesse. Der har vi indtil dato været meget, meget flinke til at følge med og endda stort set ligget i spidsen.

En stor del af den øgede sikkerhed og det forbedrede miljø på danske arbejdspladser er gennemført på frivillig basis og efter aftaler mellem organisationerne på arbejdsmarkedet. Det må man hilse som noget tilfredsstillende. Erhvervslivet har indtil nu uden særlig vrøvl slugt en række omkostninger, herunder f.eks. uddannelse af sikkerhedsrepræsentanter, hvor indtil dato 60.000 mennesker har været på de såkaldte § 9-kursus. Indførelse af bedrifts-sundhedstjenesten indebærer også en væsentlig udgift, efterhånden som systemet udbygges. Alt dette betyder, at man efter fremskridtspartiets mening må holde en pause i lovgivningen på dette område og lade den miljømæssigt gunstige udvikling fortsætte stille og roligt.

På det psykiske område må man have fat i overdrivelserne. Som eksempel kan nævnes misbrug af 11 timers reglen. Jeg kan således tiltræde, når der i redegørelsen på sp. 10602 siges:

»I årene efter arbejdsmiljølovens ikrafttræden har man på nogle virksomheder, ikke mindst de offentlige, set en tendens til opbygning af en overdimensioneret og bureaukratisk sikkerhedsorganisation«.

Det bør naturligvis bremses.

Jeg ser med nogen bekymring, at socialforskningsinstituttet har påbegyndt en undersøgelse af bedrifts-sundhedstjenestens funktion. Det angives, at den vil vare i op til 3 år, så vi ved, hvad det vil koste, ikke alene for skatteyderne, men også for virksomhederne. De vil naturligvis få en masse dyre ideer. Man kan vel kort sige, at hver gang dette institut kommer ind i billedet, betyder det masser af udgifter – ofte til helt overflødige undersøgelser.

Jeg vil slutte, hvor jeg begyndte. Et arbejdsmiljø bør være rimelig godt, men gennem lovgivning, nye regler og administration af love og regler må der i høj grad tages samfundsøkonomiske hensyn. I en krisetid skal der produceres, bygges, handles med færrest muligt overflødige omkostninger. Det væsentligste punkt er måske – hvad andre også har været inde på – en god, bred og saglig oplysning om, hvor de forskellige risici er størst. Det er efter min opfattelse et af de allervigtigste punkter at sætte ind på.

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Jeg vil gerne på CDs vegne starte med at takke ministeren for den redegørelse, vi nu her skal debattere, der drejer sig om arbejdsmiljøpolitik. Det værste for mig at se i den forbindelse er nok det politiske, og efter at jeg har hørt socialdemokratiets ordfører, var det, ligesom jeg kunne genkende melodien. Det vil jeg ikke gå yderligere ind i i øjeblikket, men derimod prøve at koncentrere mig om nogle ganske få problemer.

Loven er en rammelov, hvor kun de mere generelle principper er optaget, således at de mere detaljerede regler udformes gennem administrative bestemmelser, der fastsættes af ministeren. Sådan har det altid været, også under den tidligere minister.

Jeg var før inde på det politiske og mener her, at den tidligere regering bare har ladet millionerne rulle unødigt, hvorved grundlaget for lovens formålsparagraf efter vor opfattelse er blevet misforstået. Formålet skulle jo være vejledning og kontrol. Jeg vil gerne vende tilbage til vejledningen om et øjeblik.

Men lad mig først fastslå, at CD på ingen måde ønsker at være negativ over for forbedringer inden for arbejdsmiljøområdet. Tværtimod mener vi, at der ved arbejdsmiljøet kan skabes en forebyggende indsats mod de fysiske og psykiske gener, som kan fremkaldes af de forskellige påvirkninger, der findes på arbejdspladserne, f.eks. stråling, støj, støv, røg, lugt, sygdomssmitte, forkerte arbejdsstillinger og uhensigtsmæssig belysning, alle faktorer, som kan give skadelige og sundhedsfarlige påvirkninger. Men som vores økonomiske situation er og har været de sidste år, må vi også her prioritere. Hvor findes de områder, der især er vigtige at tage fat på?

[Grethe Kindberg Jørgensen]

Det er jo også det, ministerens redegørelse peger på.

Udviklingen har igennem de sidste år vist, at der på arbejdspladserne foregår en øget anvendelse af kemiske stoffer og materialer, og det er også her, skaderne viser sig stærkest. Det er også på de områder, regeringen derfor mener, at vi bør sætte ind. At man på arbejdspladserne også har respekt for kemiske stoffer, viser bl.a. den nyudkomne pjece »Din håndbog om kemiske stoffer«, som udgives af aktionsgruppen Arbejdere-Akademikere.

Regeringen ønsker ligesom de pågældende at fremme bl.a. kloakarbejdercirkulæret. Lad mig slå fast, at CD på ingen måde ønsker, at arbejdsmiljøet skal forringes, men forbedringer må gennemføres i takt med den økonomi, vi nu engang har.

Jeg vil godt lige vende tilbage til min vejledning, som jeg talte om før, og som ligger i loven. En gang imellem har man den opfattelse, at der fra tilsyn og fagorganisationers side stilles urimelige krav. Her er det nok især de lokale tilsyn, man bør angribe. Der er ikke sans for, hvad man kræver i forhold til virksomhedens økonomi. Tilsynet burde hjælpe og vejlede i stedet for at stille krav. Jeg mener, at man bør prøve at finde en objektiv balance, sådan at der kan udøves en for alle parter tilfredsstillende rådgivning.

Krav til de små og mellemstore virksomheder i landdistrikterne om f.eks. vaskerum, dyre stålskabe osv. synes at være en misforståelse, især når arbejderne ikke ønsker at bruge dem. For mange små virksomheders vedkommende bor arbejderne tæt på og går derfor hjem og vasker sig. Rummene står tomme, bliver ikke brugt til noget. Pengene kunne have været brugt til noget bedre.

Assistance og rådgivning bør især udøves over for mindre virksomheder. Mange små virksomheder mangler teknisk assistance til at løse f.eks. støjproblemerne. De kan selvfølgelig gå til Teknologisk Institut, er der nok nogen, der vil sige, men det er jo efterhånden blevet en dyr foranstaltning, og økonomien kan ikke bære det. Hvad gør man så? Man prøver at køre.

Vi hører her i folketinget ofte fra visse partier ordet profit, det bliver flittigt brugt. Her mener jeg godt man kan tale om profit, for den hjælp, som de små virksomheder

mange gange skal have fra instituttet, er blevet dyrere og dyrere.

Til slut vil jeg godt lige nævne de foranstaltninger, som hr. Lawaetz bl.a. var inde på: høreværn, beskyttelsesbriller osv., som findes på mange arbejdssteder. Man bør i hvert fald udstede et pålæg om, at de skal bruges. Vi, der en gang imellem kommer på erhvervsvirksomhederne, ser jo, at de hænger enten på maskinen eller oppe på knagerækken eller et andet sted. Det må være rimeligt, at man også selv yder en indsats for at beskytte sit eget helbred. Man kan ikke ensidigt påberåbe sig et ansvar hos den anden part i sagerne, man må selv prøve at være aktiv. Det drejer sig trods alt om ens eget liv og helbred.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det var et meget væsentligt indlæg i debatten, vi netop har hørt fra fru Grethe Kindberg Jørgensens side. Når et så indsigtsfuldt menneske, som fru Grethe Kindberg Jørgensen jo er på arbejdsmiljøområdet, om den tidligere regerings arbejde med den nye arbejdsmiljølov – jeg synes meget bramfrit – udtrykte, at man bare havde ladet millionerne rulle og dermed forskertset formålet med arbejdsmiljøloven, så ved jeg, at det alene var begrænsningen i taletiden, der gjorde, at fru Grethe Kindberg Jørgensen ikke eksemplificerede, på hvilke områder den tidligere regering ved regeldannelsen omkring arbejdsmiljøloven lod millionerne rulle og dermed forskertset sigtet med arbejdsmiljøloven. Derfor vil jeg give fru Grethe Kindberg Jørgensen lejlighed til at komme herop og anskueliggøre med konkrete eksempler denne meget alvorlige anklage.

(Kort bemærkning).

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Hr. Svend Aukens lidt polemiske form kan jeg godt lide, men det er jo heller ikke noget nyt. Jeg vil gerne fortælle hr. Svend Auken, at efter min opfattelse er det i hvert fald sådan, at man har ladet kronerne rulle i det private erhvervsliv og totalt har glemt det offentlige. Mon ikke vi inden for bl.a. § 9-sikkerhedskurserne har set, hvordan man i offentlige institutioner har kunnet anke en

[Grethe Kindberg Jørgensen]

sag, der er sluttet i et ministerium, fordi man har haft en aftale om, at kunne man ikke komme længere i systemet, så kunne man godt sidde ved skrivebordene fra 1932. Men det var jo heller ikke dér, hr. Svend Auken skulle hente sine stemmer. Det drejede sig om det private erhvervsliv.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Nu forstod jeg, at det ikke længere var millioner af kroner, men bare kroner, men det er alvorligt nok i sig selv. Jeg forstod, at det ikke var inden for den offentlige sektor, men det var inden for den private sektor. Jeg forstod, at det drejede sig om § 9-kursus inden for den private sektor.

Fru Grethe Kindberg Jørgensen ved – men det er jo ikke sikkert, at alle andre ved det, og derfor vil jeg gerne sige det – at sikkerhedsuddannelsens længde på 32 timer var aftalt som led i den aftale, der lå mellem arbejdsmarkedets parter, inden forslaget om arbejdsmiljølov i sin tid blev fremsat. Derfor kan det næppe tilskrives den tidligere regerings ønske om at ødelægge det private erhvervsliv, at disse kursus er blevet gennemført som aftalt mellem arbejdsmarkedets parter, så det er nok et dårligt eksempel. Jeg går ud fra, at fru Grethe Kindberg Jørgensen vil give os andre eksempler, som kan illustrere denne meget alvorlige anklage.

(Kort bemærkning).

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Nu vil jeg ikke gå ind i en længere diskussion med hr. Svend Auken, men jeg vil da gerne fortælle hr. Svend Auken, at mit eksempel er fra den tid, hvor man havde 40 timers § 9-uddannelser, og jeg tror da også, at jeg kan dokumentere det. Jeg skal lige op og hente papirerne. Om det var kroner, og hvordan man måler dem, kan man jo diskutere.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Nu er jeg ikke så gammel, så jeg kan ikke huske den tid, da man havde 40 timers § 9-kursus. Den ligger i hvert fald væsentligt før, man overhovedet har haft lovgivning på området. Så vidt jeg er informeret, har man al-

drig haft 40 timers § 9-kursus. Når jeg har gjort lidt ud af det, er det ikke kun for at bringe et så interessant indlæg som fru Grethe Kindberg Jørgensens i fokus i debatten, men for at illustrere, med hvilken overfladiskhed og lemældighed borgerlige ordførere udtaler sig om noget, de ikke har et klapp begreb om. (*Bifald fra tilhørerpladserne*).

Anden næstformand (Mette Madsen):

Der må være ro på tilhørerpladserne.

Jeg vil også henstille, at debatten holdes på et nogenlunde værdigt niveau herinde.

Lone Dybkjær (RV):

Det er klart, at det bliver lidt vanskeligt at udtale sig oven på det netop overståede replikkifte, men jeg vil alligevel sige et par ord.

I modsætning til nogle andre ordførere læser jeg trods alt, selv om jeg ikke er enig i alle detaljer i ministerens redegørelse, ministerens redegørelse sådan, at regeringen ønsker at fastholde den overordnede målsætning i arbejdsmiljøloven. Det synes jeg er en god ting. Jeg vil også med det samme sige – idet jeg ikke kommer ind på alle punkter i redegørelsen – at vi naturligvis løbende vil følge, hvad regeringen foretager sig på dette felt.

Når jeg ønsker at fastslå det med den overordnede målsætning, er det også, fordi jeg synes, det er meget vigtigt, at vi fastholder den linje, der var ved lovens vedtagelse, hvor der var et bredt flertal for den, som det så smukt hedder, hen over midten, indeholdende også det radikale venstre. Jeg mener, det er vigtigt, at den forudsætning fastholdes, fordi der under alle omstændigheder på dette område – som også på enkelte andre, men nok på dette mere end så mange andre – er tale om en løbende tilpasning. Man kan ikke én gang for alle definere nogle sikkerhedsbestemmelser. Dertil går hele udviklingen for hurtigt.

Det er også baggrunden for, at det var en meget vidtgående bemyndigelseslovgivning. Det er klart, at vi, da vi vedtog lovgivningen, var bekymrede for at give så vidtgående bemyndigelser. Vi kunne jo ikke vide, hvilke arbejdsministre vi kom ud for. Men vi gjorde det, bl.a. fordi hovedtanken i loven var, at der skulle være en forhandling mellem ar-

[Lone Dybkjær]

bejdsmarkedets parter. Det synes jeg er vigtigt at fastholde, og jeg er også tilfreds med, at regeringen fastholder det. Hermed har jeg ikke givet tilslutning til alt, hvad regeringen foretager sig, heller ikke til alt, hvad der er skrevet i redegørelsen.

Jeg vil komme med en enkelt generel kommentar til det, regeringen er inde på. Det har noget at gøre med den løbende tilpasning og den økonomiske prioritering, som regeringen foretager. Regeringen siger, at det er vigtigt, at vi sætter ind på de områder, hvor der virkelig er problemer. Det er jeg enig med regeringen i. Men det må på den anden side ikke føre til – og det synes jeg der måske er lidt tendens til – at man ligesom ikke får taget sig af de ikke helt farlige områder. Man kan måske fremhæve dem, der omgås med de kemiske stoffer, og så dem, der er i butikshandelen, eller hvad det nu kan være. Men det, at der skal sættes mest ind på området kemiske stoffer – det er jeg helt enig med regeringen i, det skal jeg vende tilbage til – betyder ikke, at man ikke skal gøre noget på det andet felt. Selv om det er vigtigt at få foretaget operationer for nyrer f.eks., kan det godt være, at det også er meget sundt at kigge lidt på migræner, og hvad der nu kan være. Der kan også være sundhedsøkonomiske konsekvenser af de mindre, men så langt hyppigere skader. Her synes jeg måske nok, redegørelsen er en anelse – skal jeg sige det sådan – uafbalanceret. Det vil jeg godt have en kommentar til. Men ellers mener vi, at det er vigtigt med den løbende tilpasning.

Noget af det, som vi netop har fået belyst i denne redegørelse – i modsætning til, hvad vi måske ikke har gjort så meget ud af tidligere – er forholdet til udlandet. Jeg skal ikke komme ind på de specielle problemer omkring EF, for jeg mener også, det er afgørende, at vi får sådanne forhold i vort samarbejde i EF, at det er muligt for os selv at fastsætte regler, men det er også klart, at det er vigtigt, at vi prøver på også at få andre lande til at fastsætte nogle regler på dette felt af de nok så omtalte konkurrencemæssige grunde.

Noget af det, som egentlig slår mig lidt, når jeg ser på den redegørelse, regeringen er kommet med, er, at vi egentlig ikke står os bedre i forhold til udlandet. Jeg havde egentlig ventet, at Danmark var længere fremme, end det egentlig fremgår af redegørelsen at vi

er. Det synes jeg der kan være grund til at arbejde videre med i udvalget og se på. Jeg havde nok helt overordnet den opfattelse, at vi stort set overalt var længere fremme end andre. Nu ved jeg godt, at nogle steder er det kun henstillinger og alt det dér, men til syvende og sidst er vi ikke så godt stillet, som jeg troede vi var. Det synes jeg må give stof til eftertanke.

Jeg vil godt sige et par ord om to af de områder, regeringen er inde på, nemlig spørgsmålet om kemiske stoffer og støj. Jeg synes, det er meget vigtigt, at man får lagt vægt på spørgsmålet om kemiske stoffer. Det er fuldstændig underprioriteret i forhold til den vægtning, der har været på andre ting. Vi ser resultatet af det nu, nemlig det stigende antal skader. Det skal jeg også binde sammen med et par bemærkninger om fremtiden, som jeg kommer med til sidst. Jeg synes, det er vigtigt, at vi får taget hul på det, og også vigtigt, at vi går noget robust til værks, for jeg er helt overbevist om, at her er umådelige skadevirkninger. Jeg tror faktisk, vi kun har set toppen af isbjerget på dette felt.

Med hensyn til spørgsmålet om støj kan jeg godt forstå regeringens betragtninger. Jeg vil også godt sige til hr. Bo Kristensen, som var meget inde på støj i hjemmene, at det var måske et af de områder, hvor vi med lidt halvstore børn kunne sætte lidt ind. Det er klart, at det også er vigtigt at få taget fat om det felt, fordi støj er umådelig skadelig.

Jeg vil godt komme med nogle betragtninger om de regler, der skal administreres, og her tænker jeg ikke blot på denne regelsæning, men også på nogle af de urimeligheder, vi kender i praksis.

Jeg vil for det første sige om § 9-kurserne, at jeg mener, de fik lov at køre for langt, inden man fik grebet ind over for dem. Der er for mange, der har været på for fjollede kurser. Men dermed være ikke sagt, at man uden videre over én kam kan sige, at nu er der overhovedet ingen mennesker inden for administrationsområdet – det dækker jo meget bredt – der skal have nogle § 9-kursus. Jeg synes nok, man burde foretage en eller anden form for vurdering af, om der ikke er områder, hvor det trods alt er nyttigt at gøre noget, men hvor den undervisning, der har været, har været meningsløs.

[Lone Dybkjær]

Man nævner bibliotekerne, og det er jo et meget godt område at tage fat i. Der er ingen tvivl om, at der selvfølgelig også er nogle rygskadeproblemer og andre problemer på sådan et område, men det er også klart, at når folk inden for det område siger, at de også har temperaturproblemer og varme-problemer om sommeren, så er der ikke andet at sige end: nå, det kan vi være så heldige at vi har en gang imellem. Det gælder om at finde balancen. Her mener jeg, at problemet med § 9-kurserne har været, at vi ikke har fundet balancen.

Man nævner reglerne om loftshøjde, som vi jo møder i det daglige. Det er desværre ikke sådan, at det er en skrøne. Stadig væk har man virksomheder, der har fået nogle dispensationer, og som hver femte år skal have en ny dispensation, selv om der ikke er nogen problemer med luftcirkulationen.

Vi har også fået nogle nye oplysninger om toiletterne. Der er flere, der herfra er kommet med det ene groteske eksempel efter det andet.

Jeg kan bidrage til underholdningen med et lille eksempel på en madelevator. Der er én, der ansøger om dispensation, så man ikke skal have eftersyn af elevatoren hver måned. Det drejer sig om en lille madelevator, der efterses, og den efterses hver måned. Den anvendes ikke særlig meget. Arbejdstilsynet svarer hertil:

»Samtlige elevatorer her i landet skal underkastes mindst et lovpligtigt eftersyn hver måned af en af arbejdstilsynet anerkendt sagkyndig. Dispensation for dette eftersyn gives ikke, uanset hvor lidt elevatorerne anvendes, og uanset til hvilket formål de er fremstillet.«

Man må nok sige, at den type svar – jeg har brevet her – er altså ikke fremmende for forståelsen af de sikkerhedsmæssige problemer. Det er lidt en gentagelse af, hvad jeg sagde sidst, men hvor jeg ikke synes regeringen er frygtelig konstruktiv. Jeg vil sige, at jeg føler det helt afgørende nødvendigt, at vi får taget fat på den slags ting. Jeg kan godt forstå, det er nemt for arbejdstilsynet at skrive sådan en skrivelse, men det gør det alligevel ikke særlig smart. Det gør, at vi får lagt området for had. Det virker på de mennesker, der modtager det, som om myndighederne simpelt hen bevidst vil genere dem.

Jeg vil godt slutte med at sige lidt om forskning. Det er regeringen ikke så forfær-

delig meget inde på heller. Jeg finder det netop med baggrund i det, regeringen skriver om de kemiske stoffer, vigtigt, at vi prøver at kigge på: hvad er det så for problemer, vi står over for i fremtiden? Vi ved noget om informationsteknologi, vi ved noget om bioteknologi, og der er også andre områder, vi allerede nu kan forudse. Jeg vil egentlig godt spørge: hvor rustede er vi rent faktisk til at tackle de problemer? Jeg kunne nemlig godt være nervøs for, at vi er lige så dårligt rustede, som vi har været på de kemiske områder, når det f.eks. drejer sig om bioteknologi, og at vi risikerer samme uheldige udvikling med de store menneskelige omkostninger, der er på dette felt, som vi har haft på det kemiske.

Waldorff (VS):

For dem, som har fulgt med i arbejdsminister Grethe Fenger Møllers huseren på arbejdsmiljøområdet siden engang i september, er der faktisk ikke noget overraskende i arbejdsmiljøredegørelsen. Efter at den ene bekendtgørelse efter den anden er forsvundet i papirkurven, og efter at kloakarbejderne er blevet dømt til fortsat overdødelighed, efter at arbejdstilsynet har fået besked på at tage på erhvervslivets arbejdsmiljøforbrydere med fløjlshandsker, så er der selvfølgelig ikke nogen ved sine fulde fem, der ville drømme om, at der kom noget i denne redegørelse, som kunne kaldes en indsats for arbejdernes liv og velfærd. Altså ingen overraskelser i redegørelsen.

Man kan derimod sige om den, at den er temmelig usmagelig. Når nu alle ved, hvad den borgerlige regering vil gøre med arbejdsmiljøproblemerne, nemlig sige skråt op med dem, så kunne arbejdsministeren godt have sparet os for et par af de taktløsheder, der falder hen ad vejen i redegørelsen. Her tænker jeg såmænd ikke engang så meget på opfordringen til at se de lyse sider af den eksplosive vækst i brugen af kemiske stoffer – med den tilsvarende vækst i antallet af kræfttilfælde, hjerneskader, fosterskader og mange andre ting – jeg tænker mere på arbejdsministerens ønske om at bruge forskningen til at prioritere indsatsen, sådan at man – og her citerer jeg – »undgår at overreagere på grund af løst underbyggede klager«. Det synes jeg simpelt hen er for meget, at man skal se sådan en sætning i en redegørelse. Jeg vil godt

[Waldorff]

insistere på, at arbejdsministeren giver bare tre eksempler på, at myndighederne har overreageret i forhold til arbejdsmiljøproblemer på grund af for løst underbyggede klager. Bare tre eksempler. Hvis det ikke kan lade sig gøre, så bare et enkelt ordentligt eksempel på, at det har været tilfældet.

Sandheden er jo, at de sundhedsskadelige virkninger f.eks. af industristøjen er klippefast underbyggede, bl.a. i form af et par tusinde alvorlige høreskader om året. Der er ikke sket et klap med reglerne på det område, siden arbejdstilsynet rent administrativt fastsatte en grænse på 90 decibel i 1972, på trods af at direktøren for arbejdstilsynet i 1976 siger, at vi skal ned på 70 decibel, hvis vi skal undgå høreskader.

Sandheden er også, at det industrielle arbejdsmiljø er fyldt med kræftfremkaldende stoffer. Epoxy er et af dem. Det har i øvrigt en række andre virkninger også. Alligevel har det været nødvendigt med meget hårde kampe for at få bare en nogenlunde restriktiv regulering af brugen af epoxy, og af temmelig latterlige prestigegrunde vil arbejdstilsynet stadig væk ikke ret gerne indrømme, at epoxy er kræftfremkaldende hos mennesker.

Sagen er også, at problemet med de organiske opløsningsmidler er så stort, at man nu anerkender 200 hjerneskader om året. Vi ved alle sammen – det ved man også i sikringsstyrelsen og arbejdstilsynet – at det kun er toppen af isbjerget, vi ser her. Samtidig vokser antallet meget hurtigt i de senere år. Det er et problem, man har kendt i årevis. Alligevel accepterer arbejdsministeren, at f.eks. arbejdstilsynets kreds i Nordjyllands amt holder hånden over Printca i Ålborg, fortier oplysninger og misinformerer både minister og arbejdsmarkedsudvalget for slet ikke at tale om de ansatte på virksomheden.

Antallet af fosterskader på grund af organiske opløsningsmidler er også stort, og meget tyder på, at det er et voksende problem. Alligevel har vi set, at arbejdsmiljøfondet har stoppet en undersøgelse af hospitalslaboranters arbejdsmiljø – en undersøgelse, som ville gøre det muligt at se sammenhængen imellem de konkrete stoffer i arbejdsmiljøet og så fosterskaderne. Og der er en veldokumenteret sammenhæng – jævnfør bl.a. Hvidovresagen, hvor kun 2 ud af 14 graviditeter forløb fuldstændig normalt.

Kloakarbejderne har den meget utaknemlige opgave at sørge for, at husspildevand og industrispildevand bliver skaffet af vejen, og det er veldokumenteret igennem offentligt tilgængeligt materiale, lægeundersøgelser og meget mere, at kloakarbejderne er meget udsatte og har en lang række erhvervsbetingede sygdomme samt en betydelig overdødelighed. Alligevel finder arbejdsministeren det passende at forhale kloakarbejderbekendtgørelsen. Der er grund til at understrege, at denne udskydelse af dele af kloakarbejderbekendtgørelsen har nogle konkrete, direkte virkninger på kloakarbejdernes helbred.

I den forbindelse har jeg et konkret spørgsmål til arbejdsministeren, som handler om, hvordan denne bekendtgørelse vil blive administreret. Vil ministeren afkræfte, at holdningen i arbejdsministeriet er eller har været, at det, som man ikke kunne påvise, eller som nogle andre kunne påstå ikke var en umiddelbar sundhedsfare, kunne udskydes mere eller mindre på ubestemt tid, og at det måske også omfatter spulingen med spildevand? Er det en af de ting, hvor man vil benytte dispensationsmuligheden for direktøren for arbejdstilsynet, eller hvad?

Desværre kunne man fortsætte denne opremsning i det uendelige af arbejdsmiljøproblemer, der ikke bliver gjort noget alvorligt ved – i hvert fald fra nu af.

Det skal retfærdigvis siges, at arbejdsministeren kun er skyld i de forringelser, som foregår i øjeblikket, og det skal også siges, at måske den værste forringelse, der overhovedet er kommet fra politisk side af arbejdsmiljøloven, ikke er kommet fra den nuværende arbejdsminister. Den er kommet fra den forhenværende, nemlig hr. Svend Auken. Det er beslutningen fra marts 1981 om, at der skal laves økonomiske konsekvensberegninger af arbejdsmiljøforbedringer. Det er sørgeligt, at det er en socialdemokratisk regering, der har gennemført det princip, at man kun vil beskytte arbejdernes liv og helbred, hvis det ikke koster for meget. Fagbevægelsen er nu efter min mening hoppet på limpinden. Selv om de oprindelig protesterede meget voldsomt, føler de sig presset til nu at prøve af alle kræfter at bevise, at det alligevel samfundsøkonomisk kan betale sig at forbedre arbejdsmiljøet. Jeg mener, man må afvise den slags beregninger. Jeg mener, de er udtryk for en ganske modbydelig kapitalistisk

[Waldorff]

logik, men jeg skal så sandelig love for, at den nuværende regering har forstået at udnytte denne socialdemokratiske indrømmelse til arbejdsgiverne.

Arbejdsministeren har givet arbejdstilsynet besked om, at nu skal man ikke bare lave konsekvensberegninger af de forslag til regler, der faktisk bliver lavet. Nej, nu skal der laves økonomiske konsekvensberegninger eller overslag, inden man overhovedet når så langt som til at udarbejde regelforslag. Holdningen er selvfølgelig, at hvorfor i alverden skulle arbejdstilsynet sidde og arbejde med regelforslag, f.eks. om organiske opløsningsmidler, når det nu alligevel viser sig, at regeringen ikke vil betale eller lade private arbejdsgivere betale de penge, som det koster at gøre noget ved problemet med de organiske opløsningsmidler.

Men det er ikke bare på det generelle plan, at regeringen vil have, der skal laves økonomiske overslag. Det fremgår også af redegørelsen. Ministeren siger faktisk direkte, at regeringen har sagt til arbejdstilsynet – og her citerer jeg igen – at man må sørge for, at

»... arbejdsmiljøloven og de administrative fastsatte regler i det daglige administreres med smidighed og med forståelse for de problemer af økonomisk og anden art, som virksomhederne må kæmpe med.«

Ja, det var faktisk et direkte citat, tro det eller ej. Med det citat må vi konstatere, at vi har fået en arbejdsminister, som direkte siger, at uanset lov og regler skal arbejdstilsynet tage hensyn til virksomhedernes økonomiske interesser. Jeg vil sige, at hvis vi faktisk levede i et demokratisk samfund, ville sådan en minister ende for retten. På den baggrund er det faktisk en direkte uforskamethed, når ministeren nu lader, som om hun vil gøre noget ved problemet med de kemiske stoffer og specielt de organiske opløsningsmidler.

Jeg mener i og for sig, at den eneste måde, hvorpå man kan konkludere rimeligt på denne redegørelse, er ved at sige, at nu må det i hvert fald være synligt for alle og enhver, at vi har fået en regering – og vi har i øvrigt også et par ordførere i denne debat – hvor medlemmernes eneste personlige kendskab til arbejdsmiljøproblemer må stamme fra hobbylim i tuber og acetone i små, elegante glasflasker.

Vi har en række konkrete indvendinger til redegørelsen, og vi har nogle krav. Det vil vi tage op i den efterfølgende forespørgsel. Jeg vil allerede nu røbe, hvad der muligvis vil forbavse nogle, at en del af de krav, som vi vil stille, bl.a. handler om at støtte nogle af de indstillinger, som er kommet fra arbejdstilsynet. De må i øvrigt være ved at falde ned af stolene over at være blevet overhalet højreom af en politisk instans denne gang, men der er faktisk tale om, at ministerens redegørelse er en underkendelse af arbejdstilsynets redegørelse.

Steffensen (KrF):

Det er virksomhedernes opgave og en af deres hovedopgaver i øvrigt at sørge for, at der er gode ydre rammer for det menneskelige miljø og det arbejdsmæssige miljø, som skal herske på arbejdspladserne. Selve klimaet på arbejdspladserne er også en ting, som den enkelte medarbejder selv er med til at skabe. For kristeligt folkeparti er det vigtigt at betone, at der skal to parter til at skabe dette miljø. Det er rigtigt, at der er nogle krav, som bør stilles. Vi mener, at den arbejdsmiljølov, som vi har, og som vi gerne har støttet, giver en rimelig ramme for at skabe det fornuftige og gode arbejdsmiljø og -klima på vore arbejdspladser.

Hvis de ydre rammer er til stede, vil det også være således, at en konsekvens af det vil blive, at de investeringer, man dér foretager, ikke bare er noget, som kommer de enkelte mennesker, der har deres virke på virksomhederne, til gode, men i det hele taget kommer helheden til gode. Det er ikke bare sådan, at det er noget, man kan registrere ved det almindelige menneskelige velbefindende, hvilket selvfølgelig er vigtigt, men det er også en sikring af mulighederne for at undgå alvorlige sygdomstilfælde.

Arbejdstilsynet, sådan som det fungerer i øjeblikket, er en rimelig, nødvendig og absolut nyttig instans. Det er rigtigt, som nævnt af fru Lone Dybkjær, at der er nogle regler, som trænger til at blive set efter i sømmene. Vi er tilfredse med, at regeringen gør opmærksom på, at man synes, det er vigtigt, at også arbejdstilsynets opgaver i høj grad får karakter af vejledning, men det er jo ikke således, at det kan erstatte en kontrol. Naturligvis vil det være nødvendigt, at der også er

[Steffensen]

en kontrol, en rimelig kontrol med de forhold, som arbejdstilsynet er sat til at tage sig af, at det ikke bare blive uforpligtende vejledninger. Det er jo også således, at den miljølov, vi har, klart siger det.

Der er en lang række punkter i redegørelsen, som det ikke er nødvendigt at gå ind på her, men vi vil sige, at vi synes, redegørelsen har en fornuftig og rimelig form. Det betyder ikke, at vi synes, at alt i den er så enestående godt, men det skal jo være således, at der skal være en afbalancering af problemstillingerne, både til den ene og den anden side, også når det drejer sig om de økonomiske muligheder for at gennemføre de ting, som er nødvendige for gennemførelsen. Her er vi glade for, at ministeren går konkret ind i problemstillingen om de kemiske stoffer. Det er et af de problemer, som virkelig er alvorligt.

I redegørelsen blev det sagt, at regeringen prioriterer dette med de kemiske stoffer højt. Man taler om, at det er nødvendigt at få en anmeldelse af dem, en registrering af dem, og i hvert enkelt tilfælde en vurdering af deres indflydelse på de enkelte personer. Vi tilslutter os det og finder, at det er en af de positive ting i redegørelsen, at man her tager fat på dette helt klare problem, som også har med de opløselige stoffer at gøre.

Med hensyn til problemstillingerne omkring de økonomiske problemer, altså at man får u hensigtsmæssige belastninger, mener vi, at regeringen har ret, når den siger: oplysning og vejledning er nødvendig for at prøve på at afbøde de problemstillinger. Vi mener, det er rigtigt, at vi kan komme ganske langt med hensyn til at imødegå problemerne ved at øge oplysningen, ved at intensivere vejledningen, således at disse ting bliver styrket væsentligt. Det kunne udmærket være noget, som arbejdstilsynet også tager sig af, når arbejdstilsynet er på virksomhederne – og bør være der.

Ministerens konkluderer, at Danmark er langt fremme med hensyn til arbejdsmiljøet. Det blev i nogen grad imødegået af fru Lone Dybkjær, der havde troet, at vi faktisk var længere fremme. Jeg skal ikke lægge skjul på, at det havde jeg også troet. Jeg er en lille smule forbavset over, at konklusionen bliver den, som står at læse i redegørelsen. Men vi ved jo alle sammen, at forholdet vedrørende Danmarks forhold til EF i de allerfleste til-

fælde er det, at Danmark er længere fremme end vore samarbejdspartnere i EF. Vi vil i kristeligt folkeparti lægge megen vægt på, at det ikke på nogen måde skal medvirke til, at danske forhold skal skrues tilbage til forhold, man har andre steder i Fællesskabet, men at det må være en ansporing for regeringen til at få vore samarbejdspartnere i Fællesskabet til at leve op til de samme krav, som vi er kommet frem til. Det skal ikke hindre Danmark i at fortsætte bestræbelserne for yderligere at forbedre forholdene, at vi er med i Fællesskabet.

Ministeren har også et afsnit om det nordiske. Der siger ministeren, at samarbejdet for Danmark er mindre forpligtende, men mere reelt. Der er en passus om, at det nordiske samarbejde også har betydet meget for ILO, og at ILO-rapporten for 1980 netop har henvist til det nordiske område og har fremhævet det som noget mønstergyldigt, noget, man bør leve op til. Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren ville være indstillet på at tage initiativ til, at dette samarbejde på det nordiske plan kunne blive mere forpligtende, således at det ikke bare er noget, vi kan konstatere – det er selvfølgelig godt, at vi kan det – som et af de positive eksempler fra Nordisk Råds arbejde, at det altså blev formaliseret på en sådan måde, at det blev lidt mere konkret, end tilfældet er i dag.

Forskning er et vigtigt led i forbedring af arbejdsmiljøet. Det fremhæver ministeren også et sted i sin redegørelse. Det vil vi meget støtte og sige, at i en tid, hvor det er knapt med ressourcerne, er det vigtigt, at man ikke på det område skærer ned. Tværtimod bør man måske netop i en økonomisk svag tid prioritere på en sådan måde, at man her prioriterer forskningen højt – netop med henblik på forebyggelse og andre samfundsøkonomiske omkostninger, der vil følge af, at vi ikke foretager disse forebyggende ting, som vi måtte kunne være i stand til at finde ud af via forskningen.

Til sidst vil jeg nævne to punkter, som også er omtalt i redegørelsen. Først hvilebestemmelserne. Kristeligt folkeparti finder, at de i al almindelighed er rimelige og gode, men vi er også klar over, at der er yderst uheldige eksempler, som kan drages frem på det område. Derfor er det rigtigt, synes vi, at ministeren gør opmærksom på, at her er noget, som trænger til at blive set mere efter i

[Steffensen]

sømmene for at finde en rimelig løsning på dette problem.

Det sidste er § 9-sikkerhedskurserne. Selvfølgelig er der behov for dem. Det erkender ministeren også i redegørelsen og siger, at de vil blive opretholdt i fuldt omfang dér, hvor der er behov for dem. Men det er lige så sikkert, at der er områder, hvor der ikke er behov for dem. Derfor må vi hilse med tilfredshed, at ministeren også vil tage dette problem op.

Alt i alt må vi sige, at ministerens redegørelse er en fornuftig afvejning af nogle synspunkter, men at det ikke bør standse dermed, at man må gå videre med at arbejde med problemstillingerne i arbejdsmiljølovens ånd til gavn for os alle og for samfundet.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Da man hørte fru Lone Dybkjærs indlæg, kom man uvilkårlig til at tænke på TV-udsendelsen »Og så til noget helt andet«. Det var, da hun talte om denne madelevator, som skulle godkendes hver måned. Der er ingen tvivl om, at sådan nogle regler selvfølgelig er med til at skabe en vis form for reaktion. Det håber vi da ikke fremover skal være arbejdstilsynets rolle. Selvfølgelig må man se på sådan nogle ting.

På den anden side vil det være meget farligt, hvis denne diskussion nu kun kommer til at handle om madelevatorer, for der er nogle arbejdsmiljøsygdomme, som er så slemme, at man ikke gør sig forestilling om det. Det drejer sig om de mennesker, der bliver ødelagt af opløsningsstoffer. Det er malere, det er typografer, og det er andre grupper også, men det er i høj grad de to grupper. Når man læser den rapport, som jo er baggrunden for redegørelsen og for diskussionen her i dag, må man tage sig til hovedet og sige: ja men de mennesker, det flertal inde i det danske folketing, er de da slet ikke klar over, at nu sættes alting i stå, og at det, der kommer ud af det, bliver, at vi får flere invalidepensionister, vi får flere mennesker, der simpelt hen går til? Og ikke kun de selv går til, deres familier går sandelig også til, for det er utåleligt at leve sammen med mennesker, der er ødelagt af arbejdsbetingede sygdomme. Det er så ulykkeligt, som noget kan være. Det var det ene, jeg kom herop for at sige.

Det andet, jeg kom op for at gøre opmærksom på, hænger sammen med, at man siger i redegørelsen og også fra borgerlige politikere, at det er alt for dyrt at gøre noget for arbejdsmiljøet, det er for dyrt for arbejdsgiverne. Jeg er ikke engang sikker på, at arbejdsgiverne som sådanne er enige heri. Jeg kender da til arbejdsgivere, som siger: vores organisation er alt for fast i den måde, hvorpå den kører dette arbejdsmiljøarbejde, for vi er nogle, som har gavn af, at vi får et ordentligt arbejdsmiljø, vi er nogle, som simpelt hen kan skabe arbejdspladser på, at vi får en ordentlig arbejdsmiljølovgivning. Den skal selvfølgelig opfylde sit hovedformål og sørge for, at folk ikke bliver syge af et usundt arbejdsmiljø, men det forhold, at vi har lavet udsagningsanlæg, støjværn og alle de ting, som vi er blevet gode til, fordi vi trods alt har haft en arbejdsmiljølov, har fået nogle til at forske i alle disse ting, og der er faktisk på visse områder ved at komme en eksport i gang af disse ting. De må nu se i øjnene, at der kommer i hvert fald ingen krav herindefra, og altså bliver der heller ikke brug for de produkter, som de var ved at udvikle somme steder. Det mener jeg ikke er en ordentlig erhvervspolitik.

Jeg ved godt, at der altid bliver sagt om socialistisk folkeparti, at vi er imod erhvervslivet. Det er vi faktisk ikke. Vi vil gerne overtage det, så glade er vi for det. Derfor skulle disse betragtninger også med. En god erhvervspolitik kan godt hænge sammen med, at man også laver et godt arbejdsmiljø, for der skal udvikles disse ting, og det kan give arbejdspladser til alle de mange, der går og bliver ødelagt af arbejdsløsheden. Det er ulykkeligt, at vi har fået en redegørelse, der går stik imod de hensigter, som egentlig skulle være det, man stod for, når man arbejdede med arbejdsmarkedsstof og især med arbejdsmiljøstof.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil blot spørge fru Lilian Gyldenkilde, om der er nogle muligheder for, at fru Lilian Gyldenkilde kunne anvise stoffer og farvemateriale, der kunne gøre det muligt at nedbringe de hygiejniske grænseværdier på en sådan måde, at man også kunne konkurrere over for udlandet. Jeg synes, det er væsent-

[Svend Heiselberg]

ligt, at man tager det med, når man står og slynger om sig med, hvor ligeglad regeringen er med problemerne, og hvor uforstående man er over for at nedbringe netop de grænseværdier, som fru Lilian Gyldenkilde talte om.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal gøre opmærksom på, at jeg hedder Lilli Gyldenkilde.

Selvfølgelig vil jeg ikke her kaste mig ud i at komme med anvisninger på, hvordan de ting skal klares, men jeg vil sige, at vi skal i hvert fald ikke konkurrere på menneskeliv og på det, at folk skal blive invalidepensionister og endda dø af at arbejde i et usundt arbejdsmiljø. Det er det, man præcis stiler efter, når man ikke vil lave de ting, der dog er opridset i nogle af de beretninger, vi har fået. Vi ved, hvor vi kan sætte ind. Det har vi eksperter til at udpege for os, og der er anvisninger på, hvordan vi skal gøre. Det er bare at læse det stof, der kommer til arbejdsmarkedsudvalget.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg synes alligevel, det har en vis værdi at vide, om fru Lilian Gyldenkilde ikke synes, det også har en vis værdi, at vi kan afsætte vores varer, at vi kan konkurrere med udlandet. Er det da fuldstændig ligegyldigt? Kan man bare sige, at nu skal man nedbringe grænseværdierne uden også nødvendigvis at tage hensyn til omkostningerne?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Selvfølgelig er man nødt til at tage hensyn til omkostningerne. Problemet i det samfund, vi har, er, at det hellige almindelige erhvervsliv kun skal tage sig af de omkostninger, der ligger det sted, hvor tingene bliver produceret, medens andre – og det er alle andre skatteydere – må betale det, det koster at rense op, efter at man har kørt med et dårligt arbejdsmiljø.

Det er sagen i en nøddeskal, og det er derfor, jeg er socialist, men det forstår hr. Svend Heisemann formodentlig ikke.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Folketinget har nu rettet en forespørgsel til regeringen, og vi har fremlagt en redegørelse om udviklingen på arbejdsmiljøområdet. Jeg finder det nyttigt, at vi har en sådan debat. Jeg synes også, at den debat, vi havde sidste år, var nyttig. På den måde får vi opsummeret de erfaringer, vi gør med arbejdsmiljøloven. Jeg mener, at de erfaringer kan udnyttes konstruktivt i den videre indsats for at forbedre arbejdsmiljøet på arbejdspladserne.

Den første fase af udfyldningen af arbejdsmiljøloven, som folkettinget vedtog i 1975, har først og fremmest indeholdt en opbygning og udbygning af det, man kalder arbejdsmiljøapparatet. Her tænker jeg især på styrkelsen af virksomhedernes sikkerhedsarbejde gennem sikkerhedsorganisationerne og gennem oprettelsen af bedriftssundhedstjenesten.

Med vejledning fra det udbyggede arbejds-tilsyn og på basis af de mange forskningsresultater vil arbejdsmiljøproblemerne i vid udstrækning kunne løses i et samarbejde ude på virksomhederne. Til at vejlede om de mere generelle arbejdsmiljøproblemer er der etableret branchesikkerhedsråd. Her kan arbejdsmarkedets parter kortlægge, drøfte og finde løsninger på de enkelte branchers problemer.

Med arbejdsmiljøloven er arbejdsmiljørådets indflydelse desuden blevet mere formaliseret og styrket. Den organisatoriske opbygning, som var forudsat i arbejdsmiljøloven, er med andre ord stort set tilendebragt. En videre udbygning af bedriftssundhedstjenesten er dog stillet i bero indtil videre, da de eksisterende bedriftssundhedstjenester bør have arbejdsro og vi bør have overblik over, hvilken effekt vi får af dem, før vi bruger flere penge hertil.

Samtidig med den organisatoriske opbygning har vi fået en udfyldning af arbejdsmiljølovens generelle krav i form af hovedbekendtgørelser, dvs. brede, generelle bekendtgørelser, der gør det lettere for virksomhederne og deres sikkerhedsorganisationer at udføre deres opgaver. To ud af fire planlagte hovedbekendtgørelser er i kraft nu. Det drejer sig om bekendtgørelsen om tekniske hjælpemidler og om stoffer og materialer. Desuden vil jeg inden årets udgang udstede en hovedbekendtgørelse om arbejdets udførelse.

[Arbejdsministeren]

Disse tre bekendtgørelser er af overordentlig stor betydning i reguleringen af de væsentligste arbejdsmiljøproblemer, og de tilstræber, at arbejdsmiljøindsatsen foregår på lige konkurrencevilkår på virksomhederne.

Den sidste af de fire hovedbekendtgørelser, bekendtgørelsen om arbejdsstedets indretning, er udsendt på grund af de økonomiske konsekvenser. En bekendtgørelse om støjgrænse på 90 dB vil træde i kraft i 1984.

Denne parallelle udvikling på det organisatoriske, administrative og lovgivningsmæssige område har efter min opfattelse givet arbejdsmiljøapparatet som helhed en kapacitet, der sætter det i stand til at klare hovedparten af de problemer, der er på virksomhederne. Centralt fastlagte regler, som i øvrigt ofte er usmidige i forhold til virksomhedernes økonomi, kan derfor begrænses til det mest påkrævede.

I konsekvens heraf har jeg taget konkrete initiativer til at imødekomme den berettigede kritik, som en række af tingets medlemmer fremsatte under arbejdsmiljødebatten i marts 1982. Jeg har ophævet eller vil ændre bureaukratiske regler, som er dyre og besværlige. F.eks. kan jeg nævne § 9-sikkerhedskurserne. Regeringen vil afskaffe kurserne for administrations- og biblioteksområdet og den almindelige undervisning. For butiksområdet og for almindelige dag- og døgninstitutioner sker der en afkortning fra 32 til 16 timer. Desuden overvejer vi en ændring af hviletdsbestemmelserne.

Under debatten sidste år blev der rejst kritik af mange uoverskuelige regler. Regeringen gennemfører en meget kraftig regelsanering, der gør det lettere for brugerne at få overblik over, hvad det er for nogle krav, der stilles. Konsekvensen er så til gengæld, at der ikke længere skal laves regler for hvad som helst. Det vil være et urimeligt og et meningsløst krav, der står i modsætning til ønsket om at få få og enkle regler. Der vil således være områder, hvor arbejdstilsynet må vejlede om en god praksis uden basis i detalregler, og hvor virksomheden selv må medvirke aktivt til at fastlægge en fornuftig praksis.

Samtidig med lempelserne og forenklingerne iværksættes dog enkelte nye regler på højt prioriterede områder. De viser regeringens positive indstilling til at løse de virkelig påtrængende arbejdsmiljøproblemer. Som et

eksempel skal jeg nævne, at kloakbekendtgørelsen, som kloakarbejderne jo har måttet vente på i næsten ti år, nu planlægges at blive udsendt her i løbet af de kommende måneder med ikrafttræden til 1. januar 1984.

Regeringen er opmærksom på, at den teknologiske udvikling i høj grad påvirker arbejdsmiljøet både i positiv og i negativ retning, og jeg vil her som mange af ordførerne omtale de kemiske stoffer og materialer, som i stigende grad benyttes. Mange af disse har betydelige sundhedsmæssige risici. Også de psykiske arbejdsmiljøpåvirkninger vil formentlig stige i et vist omfang i de kommende år som følge af monotont og stressende arbejde. De fleste af disse problemer vil arbejdsmiljøapparatet af egen drift kunne løse, men de kemiske stoffer skaber imidlertid så store problemer og medfører så store udgifter i sundhedssektoren som følge af bl.a. hjerne-skader, at nye regler på dette område kan ventes udarbejdet i et snævert samarbejde med arbejdsmarkedets parter, og det er mit håb, at arbejdsmarkedets parter vil medvirke positivt til en sådan drøftelse.

Hvis jeg med ét ord skal prøve at karakterisere den udvikling, der er sket, og som vil ske, siden regeringen er trådt til, hedder det omprioritering. Jeg mener, at den økonomiske konsekvensberegning er et uundværligt redskab i denne indsats for at få det størst mulige arbejdsmiljømæssige udbytte af de begrænsede ressourcer, og derfor har jeg også af hensyn til den langsigtede prioritering bedt direktøren for arbejdstilsynet om at få forelagt foreløbige skøn over de økonomiske konsekvenser af påtænkte regeludkast, således at vi sikrer, at vi koncentrerer regelarbejdet om de vigtigste områder.

Sammenfattende vil jeg dog sige, at vi i dag, efter at arbejdsmiljøloven er vedtaget for otte år siden, har et apparat, der er i stand til at løse de problemer, vi har, også de fremtidige. Vi er nået et godt stykke ad vejen, men det er klart, at der er problemer endnu. Der er dels problemer, fordi det vel med arbejdsmiljøet er som med en elastik, at den er endeløs til en vis grænse, dels fordi, som bl.a. fru Lilli Gyldenkilde og fru Lone Dybkjær var inde på, der opstår flere og flere nye stoffer. Vi kan vedtage en lov, men vi kan ikke vide noget om, hvilke problemer stoffer giver om fem eller ti år. Ved bekendtgørelsen om stoffer og materialer fik jeg at

[Arbejdsministeren]

vide, at der var godt 30.000 stoffer, man skulle melde. Det kan godt være, at det bliver flere, og det er måske noget, fru Lone Dybkjær ved mere om som kemiingeniør end jeg; vi ved i hvert fald, at vi ikke kan overskue, hvor mange nye der kommer til, men vi ved, at der kommer en masse nye ting til på grund af den teknologiske udvikling.

Så har jeg nogle kommentarer til noget af det, der blev sagt fra ordførernes side. Den første er til hr. Taanquist, men egentlig også til fru Lilli Gyldenkilde. Hr. Taanquist var inde på, at det, regeringen vil med denne arbejdsmiljøredegørelse, er, at man typisk og næsten ensidigt, forstod jeg det, har villet tilgodese erhvervslivets vilkår.

Det er ikke rigtigt. Vi har gjort en lang række ting, som er af betydning for lønmodtagerne. Lad mig nævne nogle: for det første bekendtgørelsen om stoffer og materialer, som den tidligere arbejdsminister nåede at skrive under den 2. september 1982, men som jeg udsendte i uændret form. Der er af direktøren for arbejdstilsynet pr. 1. november 1982 udsendt to malerbekendtgørelser, som netop tager højde for de problemer, malere har med organiske opløsningsmidler. Der vil blive udstedt en bekendtgørelse om kloakarbejde. Der vil komme en bekendtgørelse om arbejdets udførelse. Arbejdsministeriet har bedt arbejdstilsynet om at udarbejde en handlingsplan med hensyn til at se på de organiske opløsningsmidler, og endelig kommer der altså også i 1984 en bekendtgørelse om støjniveaue. Det er da alle sammen eksempler på noget, som tjener de lønmodtagere til gavn, som arbejder på disse forskellige områder.

Landet er jo i en alvorlig økonomisk krise, og den økonomiske situation er anderledes, end den var, da man vedtog arbejdsmiljøloven. Dertil kommer, at man må betragte arbejdsmiljøloven som enhver anden form for lovgivning og også må måle indsatsen ud fra en økonomisk betragtning, ikke forstået på den måde, at man siger: nu skal vi bremse op, nu skal vi slet ikke forbedre arbejdsmiljøet, for nu har vi økonomisk krise, og nu skal vi sige stop for alting, men simpelt hen ved at finde ud af, hvordan vi bedst muligt anvender vores ressourcer.

Det er da også rigtigt, som hr. Taanquist siger, at vi må se på de samfundsøkonomiske konsekvenser, og dermed mener man de af-

ledte konsekvenser: hvad det vil koste i invalidepension, hvad det vil koste i hospitalsudgifter, hvis folk bliver ødelagt af et dårligt arbejdsmiljø. Det mener jeg også er meget væsentligt, og derfor er det også meget væsentligt at lægge vægt på den information, der sker. Det er væsentligt at lægge vægt på uddannelse, det er væsentligt, at arbejdsmiljø ikke bare er noget med udgifter, men også er information om, hvad man kan bruge af beskyttelsesmidler, den information, som arbejdsmiljøfondet laver, og det forskningsarbejde, som sker gennem arbejdsmiljøinstituttet og på andre områder, hvor det er vigtigt, at vi er med, således at vi kan forebygge.

Jeg synes, det er væsentligt, som hr. Taanquist også pegede på, at vi forsøger så vidt muligt at sige, at det er de enkelte virksomheder, der skal løse problemerne, for det er dem, som ved, hvor skoen trykker.

Dernæst var både hr. Taanquist og andre inde på § 9-sikkerhedsuddannelserne. Der har været mange forskellige opfattelser af disse § 9-uddannelser. Nu har jeg en fornemmelse af, at de ikke var så gode, dengang man startede dem, som de blev senere hen, men det er i hvert fald givet, at på nogle områder har de vakt irritation, medens de på andre områder må siges at være af betydning. Derfor er det efter min opfattelse nødvendigt at se, hvor det er, behovene ligger. De ligger inden for tre rammeuddannelser: det er bygge- og anlægsområdet, det er det generelle område, og det er administrationsområdet. Hvis man er beskæftiget inden for bygge- og anlægssektoren, har man måske et større behov for at få en sikkerhedsuddannelse, end man har, hvis man er inden for administrationsområdet. Derfor er det efter regeringens opfattelse rimeligt at se, om man kan lave en differentieret løsning, således at man imødekommer behovet og giver en sikkerhedsuddannelse, der svarer til det behov, der er.

På de områder, hvor vi har sagt at vi mener man godt kunne undvære det, nemlig på administrationsområdet, er det ikke sådan, at man slet ingen information skal have, for man skal have pjecer og vejledning. På andre områder mener vi at man kan korte uddannelsen noget ned, og på nogle områder mener vi at man bør opretholde den. Man må vel heller ikke glemme, at det i nogle former for uddannelse indgår i selve uddannelses-

[Arbejdsministeren]

forløbet, at man kan komme ud for at skulle løfte eller bære på en bestemt måde, og hvor meget solen skinner ind ad vinduet, afhænger jo af, om man sidder i en ny eller en gammel kontorbygning, og ikke så meget af, hvilken form for uddannelse man har.

Hr. Bo Kristensen var inde på, at der måtte være en balance mellem den private og den offentlige sektor, og det mener jeg er meget rigtigt. Jeg mener, at man bør sørge for den samme arbejdsmiljøbeskyttelse for alle lønmodtagere, uanset om de er ansat i den private eller den offentlige sektor, og at det ikke må være dér, skillelinjen ligger. Der bør være en ligeværdig miljøbeskyttelse, og man bør se på de konkrete problemer.

Endvidere var hr. Bo Kristensen inde på, at det skulle være noget af et problem, at man gav godt 15 pct. dispensationer fra hovedbekendtgørelserne. Sådan opfatter vi det faktisk ikke, for det, man prøver på, er at lave en så smidig ordning som overhovedet muligt. Nu er arbejdsmiljøloven jo en rammelov, som jeg tidligere har sagt jeg var stor modstander af. Men nu har vi jo altså sådan nogle bekendtgørelser, og så skal man altså prøve på at få en smidig administration, således at de kan virke ude på de enkelte virksomheder. Derfor er det vel også rimeligt, at der forekommer et antal dispensationer med henblik på at få en så smidig administration, at man tilfredsstiller både lønmodtagere og arbejdsgivere.

Hr. Bo Kristensen var også inde på nogle betragtninger om arbejdstilsynets personalevækst, som selvfølgelig er steget, efter at man har vedtaget arbejdsmiljøloven. Dertil må jeg sige, at det, man laver i arbejdstilsynet, ikke alene er sagsbehandling, men også mange andre ting. Det er udarbejdelse af nye regler, og det er undersøgelser af, om man skal gøre det ene, det andet eller det tredje. Det er informationsarbejde, og det er forskningsarbejde. Det tror jeg vi må tage i betragtning, når vi ser på de arbejdsfunktioner, som medarbejderne i direktoratet for arbejdstilsynet udfører.

Hr. Svend Heiselberg understregede, at det var meget væsentligt med et samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter på dette område, og at man også burde have tekniske metoder til at løse problemerne i forbindelse med regelsanering, og det er vi jo enige i.

Hr. Ole Henriksen var noget kritisk, for han sagde: hvad har regeringen egentlig gjort? Hvad har den gjort for dem, der arbejder med elevatorer, med kloakker og med maling? Bare jeg så kunne læse det sidste, jeg havde skrevet, for det var også en af plusfaktorerne. Ja, for kloakarbejderne kommer der altså en kloakbekendtgørelse, for malerne er der kommet to malerbekendtgørelser. Jeg tror, her står laboranter, der arbejder med kemiske opløsningsmidler, og de er også omfattet af bekendtgørelsen om stoffer og materialer.

Jeg er naturligvis også enig i, at vi skal have en regelsanering, for jeg kommer også med forslag om det. Nogle af de regler, vi har, er forældede, er for stive og er for uforståelige for folk. Derfor vil det være mere hensigtsmæssigt at lave én regel i stedet for 10 og skrive den på et forståeligt dansk, så brugerne kan forstå den, end det er at vide-reføre nogle andre regler.

Hr. Ole Henriksen var endvidere inde på, at man, når man skulle se på, hvordan det danske arbejdsmiljø fungerede i forhold til udlandet, sammenlignede os med de nordiske lande, USA og Vesttyskland, idet hr. Ole Henriksen spurgte, hvorfor man ikke i stedet sammenligner med EF-landene.

Vi sammenligner os altså traditionelt med de nordiske lande på en lang række områder. I øvrigt efterlyste hr. Steffensen et større nordisk samarbejde på arbejdsmiljøområdet. Det, der står i redegørelsen, er faktisk, at det nordiske arbejde, selv om det måske er mere uformelt i sin struktur, egentlig er fastere, når det drejer sig om dette område. Vi sammenligner os faktisk med de lande, som har et højt niveau på det arbejdsmiljømæssige område.

Hr. Ole Henriksen brugte meget af sin talletid på at sige, at Danmark gennem sit EF-medlemskab skal stoppe for sin udvikling på arbejdsmiljøområdet, indtil Grækenland og Italien – jeg tror, det var de lande, hr. Ole Henriksen nævnte – kommer op på samme niveau som Danmark. Det, man laver på EF-plan, er minimumsregler, det går ikke på standard, men på direktivernes krav. Det forhindrer ikke, at Danmark har strengere nationale krav. Det vil sige, at vi fastholder og højner vores arbejdsmiljøområde. Så der er ikke nogen problemer med hensyn til dette spørgsmål.

[Arbejdsministeren]

Jeg kan være enig i meget af det, som hr. Lawaetz var inde på, nemlig at vi også skal se på det økonomiske som noget vejledende, når vi fastholder og udbygger vort arbejdsmiljø.

Jeg kan ligeledes være helt enig i de bemærkninger, fru Lone Dybkjær gjorde indledningsvis, nemlig at det, regeringen ønsker, som der også står i de første linjer af redegørelsen, er at fastholde den overordnede målsætning: at arbejde for en forbedring af sikkerhed og sundhed på arbejdsmiljøområdet, således som der står i loven og de ting, der var forudsætningerne før lovens vedtagelse. Forudsætningerne for lovens vedtagelse var, at der skulle ske en forbedring af miljøet – sikkerhed og sundhed i arbejdsmiljøet – over for hensynet til virksomhedernes behov for at kunne planlægge og tilrettelægge deres drift på baggrund af en harmonisk udvikling, men også, at man ved reglernes udformning måtte lægge afgørende vægt på de udtalelser, der kommer fra arbejdsmarkedets parter om de økonomiske konsekvenser af reglerne. Det mener jeg faktisk var det, de, der stemte for loven i sin tid, gik ind for, og det går regeringen også ind for.

Jeg er som tidligere sagt enig med fru Lone Dybkjær i, at den teknologiske udvikling simpelt hen går så hurtigt, at vi løbende må følge udviklingen på området og finde ud af, hvad det er for nogle områder, vi skal justere.

Kemiske stoffer tror jeg vi alle er enige om skal prioriteres højt, men det er selvfølgelig også rigtigt, at vi ikke må glemme de andre områder. Jeg synes selv, at jeg har set mange eksempler på, at folk har fået højeste eller mellemste invalidepension, fordi de har været beskæftiget inden for en bestemt branche, og det kan altså ikke være meningen, at man skal ende sådan, fordi man har en bestemt uddannelse inden for et bestemt område.

Så skal jeg lige til sidst sige noget om den berømte madelevator, som er gået igen flere gange. I hvert fald én madelevator har også været inde at vende hos mig, og én har været inde at vende hos direktøren for arbejdstilsynet. Jeg lavede en løsning, som hed, at de pågældende kunne få en vejledning, og så kunne de selv foretage det fornødne tilsyn med elevatoren en gang om måneden, så der kan altså findes en smidig løsning. Jeg er

enig i, at det er sådan nogle småting, der kan være med til at skabe irritation omkring det arbejdsmiljø, som vi alle sammen ønsker at fastholde og forbedre.

Taanquist (S):

Det er lykkedes ministeren og ordførerne for regeringspartierne og de partier, der støtter regeringen, at lægge et sløringsnet over, hvad det her egentlig drejer sig om. Alle de indlæg, der har været her, har været så pæne og velformede, at man næsten skulle tro, der var ved at ske store fremskridt. Men heldigvis foreligger det, vi diskuterer, nemlig arbejdsmiljøredegørelsen, i skriftlig form, og en del af siderne er oven i købet læselige, så den kan man ikke løbe fra. Det, vi taler om, er imidlertid ikke de mange smukke ting, som er blevet fremhævet her, men et tilbageskridt og en forringelse af arbejdsmiljøet.

Arbejdsministeren – jeg ved ikke, hvordan jeg skal udtrykke det – undskylder sig med eller påstår, at man dog har vist god vilje, og nævner så en række bekendtgørelser, som er udsendt. Nu er min hukommelse måske ikke så god på det område, men arbejdsministeren nævnedes bekendtgørelsen om stoffer og materialer. Var det ikke den forrige regering, der udsendte den? Malerbekendtgørelserne? Var det ikke den forrige regering, der udsendte dem? Kloakbekendtgørelsen? Var den ikke i hvert fald gjort færdig til udsendelse af den forrige regering? Blev den ikke trukket tilbage af arbejdsministeren? Bekendtgørelsen om arbejdets udførelse er vel også fra den forrige regerings tid. I øvrigt har det konservative folkeparti konsekvent stemt imod alt, hvad der var på arbejdsmiljøområdet.

Arbejdsministeren kommer igen ind på § 9-sikkerhedskursernes område og siger, at de på visse områder har vakt irritation. Det er da muligt. Men kunne man så ikke nøjes med at ændre dem i stedet for at afskaffe dem? Det ville dog være mere regelret at gøre det.

Tilbage står nu én ting, der er helt sikker, og det er, at vi hver dag invaliderer mennesker på grund af et dårligt arbejdsmiljø, og en anden, som er aldeles usikker: de besparelser, som hele arbejdsministerens redegørelse bygger på. Det er meget tvivlsomt, om der i det hele taget er besparelser her, for sam-

[Taanquist]

fundsøkonomiske udgifter på dette område i social- og sundhedssektoren er meget store.

Der er et andet område, som arbejdsministeren overhovedet ikke har kommenteret, nemlig oprettelsen af nye arbejdspladser i forbindelse med dette. Alt dette gør det meget tvivlsomt, om der i det hele taget er nogen besparelser ved at slække på arbejdsmiljøet.

Det, vi har diskuteret i dag, er altså en uacceptabel forringelse af arbejdsmiljøet i Danmark, og det er ikke fremgået af ret mange indlæg her i dag.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg har meget svært ved at se, hvad det er for nogle forringelser, hr. Taanquist taler om. Hr. Taanquist prøver på at nævne nogle eksempler som svar på de eksempler, jeg nævnte. Hr. Taanquist nævner bekendtgørelsen om stoffer og materialer, men jeg sagde helt klart, at denne bekendtgørelse var underskrevet af den tidligere arbejdsminister, hr. Svend Auken, den 2. september, den dag, den socialdemokratiske regering gik af, men den var ikke udsendt. Den nye regering valgte at udsende bekendtgørelsen med præcis samme indhold, som den forelå fra den gamle regering, fordi vi fandt, at dette område var så væsentligt, at vi var enige med den tidligere regering i, at den burde udsendes.

For det andet er malerbekendtgørelserne udsendt den 1. november af direktøren for arbejdstilsynet, for sådan er reglerne, men også her med min accept og godkendelse. Og hvis det var mig, der havde haft bemyndigelsen til at udsende den, havde jeg også gjort det, fordi jeg fra mit sociale arbejde som medlem af et revaliderings- og pensionsnævn har set så mange malere, der er kommet på højeste eller mellemste invalidepension.

Hvad er det så for nogle forringelser? Vi har sagt, at vi vil lave en differentieret løsning på § 9-uddannelserne, således at nogle mennesker måske skal have noget information og nogle brochurer på administrationsområdet, medens andre skal have lidt kortere timeantal. Så har vi sagt, at vi vil have konsekvensberegninger på bekendtgørelsen om arbejdsstedets indretning, fordi det er væsentligt at vide, hvad disse store bekendtgørelser egentlig koster, inden vi udsteder dem.

Vi har sagt, at vi udsender bekendtgørelsen om arbejdets udførelse, og at vi gerne vil udsende kloakbekendtgørelsen. Den har været ti år undervejs, ti år, hr. Taanquist, så hvis den tidligere socialdemokratiske regering havde haft et reelt ønske om det og ment, at den var meget væsentlig, og ikke var stødt ind i, at den også indeholdt nogle komplicerede problemer, havde man nok allerede dengang valgt at udsende den. Det kan hr. Taanquist ikke kalde for noget tilbageskridt.

Så kan hr. Taanquist sige, at vi har lavet en lempeligere ikrafttræden af elevatorbekendtgørelsen. Men er det et så væsentligt tilbageskridt, at man kan tale om, som hr. Taanquist antyder, at hele vor arbejdsmiljøpolitik er brudt sammen? Jeg synes, hr. Taanquist skulle læse indledningen til min redegørelse én gang til og se, at det, regeringen ønsker at fastholde, er et positivt og sundt arbejdsmiljø, at sikkerheden og sundheden skal sikres og udbygges i takt med den teknologiske udvikling, men at vi også er nødt til at lave konsekvensberegninger af, hvad det koster, for at vi kan anvende vore ressourcer bedst muligt, ikke fordi vi siger, der slet ikke skal laves noget, som koster penge, for det ville være forkert at sige, at vi slet ikke skal forbedre vores arbejdsmiljø, men for at kunne vide, hvad det er, vi gør.

Jeg tror, vi alle må være interesserede i i en krisetid at anvende vores ressourcer bedst muligt og have det bedst mulige beslutningsgrundlag og måske have nogle flere alternativermodeller at vælge imellem den dag, vi skal vælge.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Der er noget, jeg ikke forstår i ministerens oplysninger om de faktiske forhold i forbindelse med kloakbekendtgørelsen. Blev der ikke truffet beslutning om udstedelse af kloakbekendtgørelsen i den tidligere regerings tid? Og er det ikke rigtigt, at en af ministerens første embedshandlinger var at tilbagekalde kloakbekendtgørelsen? Er det efterfølgende ikke også rigtigt, at ministeren fremsendte et forslag til parterne på arbejdsmarkedet, der indebar alvorlige forringelser i forhold til kloakbekendtgørelsen? Er det endelig ikke også rigtigt, at ministeren på et tidspunkt her i foråret selv indså, at det må-

[Svend Auken]

ske var for dårligt, men at ministeren endnu ikke har afsluttet forhandlingerne med parterne om kloakbekendtgørelsen, og at der derfor i dag kan være al mulig grund til, at folketinget gennem et flertal, som jeg meget håber også vil omfatte ministeren, erkender og beslutter, at nu skal den bekendtgørelse udstedes?

Jeg forstår godt, at arbejdsministeren bestandig henviser til indledningen af sin redegørelse, for den er jo smuk og tilforladelig, men alle de afsnit, der er kommet ind på initiativ af budgetdepartementet, og som står i slutningen af redegørelsen, omtaler ministeren af gode grunde ikke.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg vil endnu en gang understrege, at udkastet til kloakbekendtgørelsen har været ti år undervejs, at der ikke på det tidspunkt, da regeringsskiftet foregik, var enighed mellem arbejdsmarkedets parter om udformningen af den skitse, som den tidligere regering havde fremlagt, og at der var ønske fra den ene part om, at man fik en nyvurdering af den. Da også den tidligere arbejdsminister lægger stor vægt på, at arbejdsmiljøregler og andre af disse problemer bliver klareret i et snævert samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, fandt vi det nødvendigt at forelægge en ny skitse for arbejdsmiljørådet. Jeg tror, at hr. Svend Auken må være tilfreds med, da hr. Svend Auken selv som arbejdsminister har arbejdet så intenst for at få kloakbekendtgørelsen ud, at det nu lykkes at få en bekendtgørelse ud, og at også denne regering tilkendegiver, at vi meget gerne ser, at der kommer en kloakbekendtgørelse ud, og at vi agter at udsende den i løbet af sommeren med ikrafttræden til 1. januar 1984.

Det er rigtigt, som hr. Svend Auken antydede, at det udkast, der foreligger nu, ser anderledes ud end det oprindelige. Det har jo noget at gøre med de enorme konsekvensberegninger, som fandt sted i forbindelse med udformningen. Det første forslag blev jo afvist af de kommunale parter, fordi de fandt det alt for kostbart, og derfor har vi sagt, at det er nødvendigt at foretage en omprioritering. Vi må i første omgang tage de ting ind, som er mest velfærdstruende, og dér kommer spulingen med spildevandet ind fra første etape som noget, vi også finder det væsent-

ligt at tage med. Disse ting skal altså med ind i første omgang, og så må vi måske erkende, at vi i en krisetid må arbejde med nogle mere lempelige ikrafttrædelsesordninger, således at vi sætter de ting, der er sundhedstruende, i kraft først, således at de andre, de mere velfærdsprægede, kommer i anden eller tredje række, og at det er det væsentligste at sikre sundheden på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Kun for at vi er helt sikre på, hvad det er, vi taler om. Blev der, eller blev der ikke taget stilling, inden den tidligere regering gik af, til, at der skulle udstedes en kloakbekendtgørelse, og blev bemyndigelsen på dette felt ikke givet til direktøren for arbejdstilsynet? Var en af ministerens første embedshandlinger ikke at kalde den tilbage, i øvrigt tiljuble af Berlingske Tidende og andre, som kæmper for forbedring af arbejdsmiljøet? Er det ikke også rigtigt, at ministeren foreslog arbejdsmiljørådet en stærkt forringet kloakbekendtgørelse, der bl.a. indebar, at kloakarbejderne skulle forpligtes til at spule kloakkerne med snavset spildevand, og at ministeren først her i foråret er kommet på bedre tanker, hvad jeg selvfølgelig hilser velkommen, men at der på denne baggrund er al mulig grund til, at et flertal inklusive arbejdsministeren i dag fastslår, at den bekendtgørelse, der altså tidligere er udstedt, men kaldt tilbage af ministeren, nu rent faktisk træder i kraft?

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil gerne sige ministeren tak for bemærkningerne om, at det er ønskeligt, at hele organisationen og administrationssystemet er smidigt. Jeg siger også tak for bemærkningerne om medarbejderstaben og om, at det ikke primært er sagsbehandlingen, men også information og forskning, der er afgørende faktorer.

Jeg lægger også vægt på, at denne smidighed i administrationen ikke fremover vil betyde, at påbuddene, hvad enten det er fra centralt eller fra lokalt hold, bliver for stærke, for det er meget vanskeligt lokalt i de små virksomheder at forstå, at man kan få et påbud fra én myndighed, som er ganske umuligt at få igennem hos andre myndighe-

[Bo Kristensen]

der. Her tænker jeg f.eks. typisk på en maskinstation, som får påbud om at opføre en bygning med baderum, hvad der er ganske umuligt i landzoneområdet. Sådanne ting må overvejes af den myndighed, der giver påbuddet, inden man belaster virksomheden med det, og dermed ved råd og vejledning prøver at få tingene klaret langt bedre end bare med nogle enkelte bemærkninger at give et påbud. Det er ganske rigtig det letteste, men det giver et stort bøvl og en misforstået holdning til hele arbejdsmiljøsituationen.

Jeg tror i virkeligheden ikke, at det er her, der markeres store politiske konfrontationer. Når vi taler om sikkerhedsorganisation og samarbejde imellem arbejdsmarkedets parter, foregår det i en langt mere smidig tone og form end den, som der forsøges at slå politisk mønt på her i folketinget.

Jeg tror også, at de bemærkninger, som er gjort, også af ministeren i anden runde, om de økonomiske konsekvensberegninger er vigtige, for det er så let for os alle sammen at lave de store armbevægelser, hvis vi ikke kender konsekvensen. Det kan altså ikke hjælpe noget, at vi forsøger at give hinanden regler uden samtidig at vide, hvad disse regler koster. Hvad enten det er på den ene eller den anden måde, er det en belastning af vores samfundsøkonomi, hvis ikke der er en sammenhæng imellem de teoretiske ønsker og de praktisk mulige løsninger.

Derfor håber jeg, at denne debat kan bidrage til, at det bliver noget naturligt, at tingene hægtes sammen med de økonomiske rammer, som vores ressourcer giver mulighed for i de kommende år.

Svend Heiselberg (V):

Jeg skal ikke komme med ret mange bemærkninger. Jeg synes, der har været en vis forståelse for, at det er nødvendigt at have et ordentligt arbejdsmiljø, men også, at det er nødvendigt med en opbremsning. Det er vel et typisk eksempel på, at det er nødvendigt desværre også inden for arbejdsmiljøområdet, når virksomhedernes økonomi er ødelagt, og det må vi konstatere den blev under det socialdemokratiske styre. Nu bliver det altså rettet op, og så bliver der også råd til, at vi får nogle bedre arbejdsmiljøforhold. Det er da i hvert fald en god ting, som man

må være meget positiv og forstående over for.

Som tidligere sagt har socialdemokratiet, de radikale og venstre i fællesskab vedtaget arbejdsmiljøloven, og jeg har allerede citeret et afsnit fra betænkningen, som er ret så væsentligt. Jeg håber og tror på, at de partier, som var med til at vedtage arbejdsmiljøloven i sin tid, også vil være med til at administrere den i den ånd, den blev vedtaget i.

Ole Henriksen (SF):

Da man hørte arbejdsministerens svar heroppefra, kom jeg først til at tænke, at arbejdsministeren nu helt bevidst ville sminke sin redegørelse, og lidt efter tænkte jeg, at det gør arbejdsministeren formentlig ikke. Hun mener det nok helt alvorligt, når hun kalder denne redegørelse positiv og siger, at den er god for lønmodtagerne, at den skaber større sikkerhed og trivsel på arbejdspladserne. Det tvivler jeg meget stærkt på at den gør. Jeg tror helt objektivt, at arbejdsministeren har uret i det, hun formentlig meget stærkt mener.

For mig at se er denne redegørelse gennemført negativ over for det fremtidige arbejdsmiljø, men arbejdsministeren mente ikke, at der var nogen særlig negative ting i redegørelsen. Når jeg mener det, er det, fordi den fokuserer stærkt på økonomi og konkurrenceevne og den slags ting. Det er helt klart, at det bliver det, der skal være drivkraften i virksomhederne og i deres sikkerhedsarbejde, og det, der kommer forud for sikkerheden, er både konkurrenceevnen og den økonomiske formåen.

Ministeren savnede også nogle eksempler, og jeg havde i mit første indlæg, som jeg ikke nåede at blive færdig med, påbegyndt en række oplysninger og havde nævnt bekendtgørelsen om arbejdsstedets indretning, som er udskudt. Det mener jeg er en negativ meddelelse. Spørgsmålet om kloakbekendtgørelsen, som er blevet diskuteret lidt her, mener jeg bestemt også havde et negativt indhold. Den er udskudt og skal sættes i kraft på en lempelig måde. I dag er der kommet svar fra ministeren om, at man vil foretage kompenserende besparelser på kloakbekendtgørelsens område på 105 mill. kr. Jeg spurgte i første omgang, hvad det er for nogle lempelser, man tænker på. Det fremgik

[Ole Henriksen]

ikke af svaret, hvad det er for noget, men det kan jo ikke bare være udskydelsen i sig selv, som giver de 105 mill. kr. i besparelse. Det er nok snarere, at der skal spules med spildevand og den slags ting.

Så var der måske den alvorligste ting, som jeg var inde på før, nemlig spørgsmålet om elevatorbekendtgørelsen, som er udsendt. Det vil medføre direkte afskedigelser af ca. 200 elevatormontører og vil give økonomiske tab, når man laver seriøse beregninger af, hvorledes man skal »spare« 300 mill. kr. på dette område.

Men ellers ligger der en række forringelser: gamle traktorer skal ikke længere have noget førerværn, hviletiden skal forringes, § 9-kurserne skal ophæves eller nedskæres på en række områder, udbygningen af den obligatoriske bedriftssundhedstjeneste er stillet i bero til 1984, og hovedbekendtgørelsen om arbejdsstedets indretning, som jeg nævnte, skal udvandes. Her står i øvrigt også, at byggesager på store områder i fremtiden skal behandles af kommunerne og ikke af arbejdstilsynet. Det er også en bemærkning, som jeg vil bede ministeren om at uddybe. Vil det sige, at arbejdstilsynet nu ikke mere skal interessere sig for byggeri og stedets indretning, når det drejer sig om sikkerheds- og miljømæssige spørgsmål?

Alt i alt er det en redegørelse, der er gennemsyret af negative holdninger og indstillinger, af nedskæringer. Her kommer jeg slet ikke ind på EF, for dér er vi ganske uenige om, hvordan udviklingen er. Jeg kan kun sige, at det er min opfattelse, at redegørelsen faktisk er lige så sort, som regeringen har været i den tid, den har siddet.

Waldorff (VS):

Jeg stillede to spørgsmål til arbejdsministeren, og det ene fik jeg svar på her i anden, tredje, fjerde omgang. Det handlede om kloakkerne. Jeg går ud fra, at det var rigtigt forstået, når jeg hørte arbejdsministeren sige, at forbuddet imod spuling med spildevand er noget, der vil komme med i første omgang. Det synes jeg er glædeligt, især fordi jeg har set udkast til bekendtgørelsen, hvor det netop var en af de ting, der skulle udskydes til senere. Jeg synes altså, det er et stort fremskridt, at regeringen præcis på det punkt ik-

ke har foretaget en forringelse af kloakbekendtgørelsen.

Det andet spørgsmål, jeg stillede, var, om arbejdsministeren kunne give bare ganske få eksempler på, at myndighederne har »... overreageret på grund af løst underbyggede klager«. Det fik vi ikke noget svar på. Det kan skyldes, at der er meget, der skal svares på, men det kan også skyldes, at det er en af de påstande, der er lige så løse som fru Grethe Kindberg Jørgensens påstand om 40 timers sikkerhedskurser og den slags ting.

Jeg synes i øvrigt, at det virker lidt grotesk, når det lykkedes arbejdsministeren at få indtil flere ordførere til at gå op bagefter og forsøge at bevise, at der var tale om forringelser, eftersom regeringen har taget kegler netop i Berlingske Tidende, Børsen og andre steder ved at reklamere med de forringelser af arbejdsmiljøet, man har lavet. Jeg synes egentlig, det siger fantastisk meget om regeringens interesse for at gøre noget på miljøområdet, at ministeren, når man så skal komme frem til, hvad man mener er udtryk for en positiv holdning, siger, at den i 1984 vil lade støjbekendtgørelsen træde i kraft med en støjgrænse på 90 dB. Er det virkelig et stort fremskridt, efter at den har været administreret af arbejdstilsynet på de samme 90 dB siden 1972? Det siger i virkeligheden nok mere om regeringens interesse for arbejdsmiljøproblemerne end alle de positive hensigter, som arbejdsministeren refererede til.

Specielt vil jeg nævne et enkelt punkt. Man må sige, at arbejdsministeren virkelig forsøger at give udtryk for, at der nu skal gøres noget ved de organiske opløsningsmidler og de kemiske stoffer i det hele taget. Ja men så lad os få en konkret uddybning af det, der står i arbejdsministerens redegørelse. Der står:

»Der har måttet konstateres en øget anvendelse af kemiske stoffer og materialer på danske arbejdspladser. En del af dem har veldokumenterede sundhedsskadelige virkninger, men om mange stoffer vides det i dag ikke med nogen rimelig sikkerhed, om de indebærer sundhedsmæssige risici.«

Arbejdsministeren var i forbindelse med de nye stoffer, der blev hældt på markedet, inde på vanskelighederne med at vurdere dem. Ja men så lad os få en prøve på regeringens holdning. Er det regeringens hensigt, at tvivlen om de mange kemiske stoffer skal

[Waldorff]

tælle til virksomhedernes fordel, eller skal den tvivl medføre opbremsning af de mange stoffer, som vi ved er kræftfremkaldende, hjerneskadefremkaldende og fosterskadende, indtil der er en dokumentation for, at de ikke har disse sundhedsskadelige virkninger? Hvis vi overhovedet skal kunne regne med, at arbejdsministeren mener sine meget pæne ord om interessen for bl.a. de organiske opløsningsmidler alvorligt, må vi kunne få et positivt svar på det sidste spørgsmål.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg har svært ved at forstå, at hr. Ole Henriksen ikke kan forstå, at jeg faktisk synes, at min redegørelse er skrevet på hvidt papir, og at den faktisk giver udtryk for en positiv holdning, som der står, til arbejdsmiljøet og en vilje til vedvarende forbedring af arbejdsmiljøet som en overordnet, principiel målsætning.

Dernæst vil jeg gerne sige følgende til hr. Svend Auken: denne redegørelse er nok arbejdsministerens redegørelse, men hr. Svend Auken kender jo spillereglerne så godt, at han ved, det er en redegørelse, som arbejdsministeren aflægger på regeringens vegne, og at den derfor dækker hele regeringen.

Jeg mener, at redegørelsen – for at vende tilbage til hr. Ole Henriksen – er positiv over for lønmodtagerne, og jeg mener, at jeg faktisk mange gange har dokumenteret dette under debatten i dag. Man kan ikke argumentere sådan, som hr. Ole Henriksen og andre har gjort, fordi vi laver økonomiske konsekvensberegninger, og fordi vi, inden vi ønsker at udstede nye regler om arbejdsmiljø, som kan koste millioner – og nogle gange har der været tale om forslag i milliardklassen – siger, at vi vil have at vide, dels hvilke behov der er for reglerne, dels hvad det koster at gennemføre dem, og dels om der findes alternative løsningsmodeller. I det udkast, vi har til kloakbekendtgørelse, er der f.eks. nu 3 alternative løsningsmodeller, som vi opererer med, og det er klart, at man må have nogle forskellige modeller at operere med. Jeg kan sige, at de ligger inden for samme beløbsramme, men der kan være forskellige måder at prioritere på, og det er også vigtigt at høre, hvad organisationerne mener om dette.

Jeg kan ikke se, at man bremser enhver form for udvikling, fordi man på et område som arbejdsmiljøet – hvor vi i virkeligheden kunne bruge unævnelige antal af milliarder kroner, hvis man ville, fordi man kunne lave loftshøjder og alt muligt andet anderledes – siger, man må se på, hvilke konsekvenser det får, hvad det er, der er væsentligt i en krisetid. Når vi på andre områder bremser op på det økonomiske område og sparer på dagpengene og på de sociale ydelser, må vi også se på arbejdsmiljøet i en økonomisk sammenhæng, men vi siger, at de ting, der drejer sig om sikkerhed og sundhed, må prioriteres først. Det kan jeg ikke se er forkert, og jeg kan heller ikke se, det skulle være så stor en katastrofe, at man, når det drejer sig om en så stor bekendtgørelse som bekendtgørelsen om arbejdsstedets indretning, siger, at man må have økonomiske konsekvensberegninger på de forskellige former for arbejdssteder, der er, inden man udsteder en sådan bekendtgørelse.

Til hr. Waldorff vil jeg sige, at ministre også er undergivet folketingets regler, og når jeg ikke fik svaret på alle hr. Waldorffs spørgsmål, skyldtes det, at den røde lampe lyste meget længe. Formanden viste mig nok lidt velvilje, som jeg også brugte, men alligevel fik hr. Waldorff ikke svar på alle de spørgsmål, der blev stillet.

Hr. Waldorff gjorde sig hele tiden skyldig i en sammenblanding mellem regelsanering og økonomiske konsekvenser. Regelsanering kan være noget godt, det kan være noget administrativt nyttigt, som jeg tror vi er enige om, hvorefter han siger, at det også kan være fornuftigt at have økonomiske konsekvensberegninger. Dernæst efterlyste hr. Waldorff spørgsmålet om, hvor man kunne sige der havde været tale om en overreaktion. Det mener jeg f.eks. man kunne sige forekom, dengang vi for nogle år siden havde den såkaldte epoxydebat, som var meget voldsom. Jeg mener fortsat, at vi gør, hvad vi kan for at prioritere tingene højt. Vi ønsker, der skal være forskning om disse ting, for derigennem får vi klarlagt, hvor problemerne er. Hr. Waldorff kan da ikke i fuldt alvor mene, at man skal sætte ind på områder, uden at det er dokumenteret, at det er væsentligt at sætte ind på disse områder, at det er her, faren er. Vi må kræve en eller anden form for dokumentation, når hr. Waldorff kommer herop

[Arbejdsministeren]

og spørger, hvor mange mennesker der skal dø af en hjerneskade eller en kræftsygdom. Før vi laver reglerne om, må vi påvise, hvad det er for nogle stoffer, og om det er dem, der forårsager det. Vi må også lægge vægt på uddannelse, vi må lægge vægt på informationen, og noget af det, som jeg f.eks. lagde mærke til, da jeg læste det bilag, som direktoratet for arbejdstilsynet har udarbejdet, var, at 70 pct. af arbejdsulykkerne kunne have været undgået, hvis der havde været brugt værnemidler.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Vi fik nu ét eksempel på en overreaktion på grund af løst underbyggede klager, og eksemplet var dog det sidste, jeg ville have drømt om at få, nemlig epoxy. Diskussionen drejede sig dengang om, hvorvidt epoxy var kræftfremkaldende. Alle og enhver vidste, at det havde alle mulige andre virkninger, men diskussionen drejede sig præcis om, hvorvidt det var kræftfremkaldende eller ej. Det var dokumenteret kræftfremkaldende bl.a. i Ames' test, og det, det drejede sig om, var, om det skulle have nogle konsekvenser i form af anvendelsesbegrænsninger. Der skete det til sidst, at arbejdstilsynet udarbejdede restriktiv regulering af brugen af epoxy. Der er nu også sket det, at arbejdstilsynet i sin redegørelse nævner, at epoxy har vist sig at være kræftfremkaldende i dyreforsøg. Det er det nærmeste, vi kan komme en bekræftelse på, at et stof er kræftfremkaldende i et arbejdsmiljø. Jeg synes, det siger en del om ministerens omgang med sit embedsområde, at hun kalder det et eksempel på løst underbyggede klager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

17) Forespørgsel nr. F 29:

Forespørgsel til arbejdsministeren:

»Hvad har regeringen tænkt sig at gøre for at sikre en forbedring af arbejdsmiljøet i de kommende år?«

Af Waldorff (VS).

(Forespørgslen anmeldt 26/4 83. Fremme af forespørgslen vedtaget 3/5 83).

Begrundelse

Waldorff (VS):

Det er selvfølgelig ikke min hensigt med denne forespørgsel, at vi skal tage en ny debat om det samme, men jeg har ment, at de forringelser, regeringen er i gang med, er så alvorlige, at de ikke skal have lov til at blive gennemført, uden at der er taget klar politisk stilling til dem. Det har taget årtier at komme i gang med en rigtig indsats på arbejdsmiljøområdet, og alligevel ved vi alle sammen, at den indsats er så svag, at det i virkeligheden kun ville tage den borgerlige regering ganske få måneder at sætte os tilbage til et stade, som vi var på engang i tresserne, hvis folkettinget i øvrigt ville tillade det.

Det skal nemlig understreges, at man ikke bare kan sætte tempoet ned i gennemførelsen af forbedringer i arbejdsmiljøet, for situationen er den, at forringelserne af arbejdsmiljøet går så hurtigt i disse år, at den indsats, som har været gjort, har meget svært ved at følge med bl.a. den teknologiske udvikling. Det skyldes brugen af stadig flere kemiske stoffer, nye arbejdskraftbesparende maskiner og i øvrigt en økonomisk og en politisk udvikling, hvor vilkårene på arbejdsmarkedet bliver stadig barskere. Derfor vil en opbremsning i regelarbejdet på arbejdsmiljøområdet betyde en alvorlig forværring af arbejdsmiljøet.

Arbejdstilsynet har efter vores mening bestemt ikke været nogen god vogter af arbejderne sundhed, og alligevel er vi nu i den situation, at arbejdstilsynet i sin redegørelse føler, at man må advare imod den kurs, som regeringen har lagt på arbejdsmiljøområdet. Arbejdstilsynet kan ikke forsvare regeringens politik ud fra en sundhedsmæssig vurdering, og det siger måske noget om, hvor galt det står til.

Jeg mener, at arbejdsministeren og regeringen skylder os et svar på, hvad man vil gøre ved de problemer, som man trods alt ikke kan lyve sig fra, hvad der skal gøres for at vende udviklingen i antallet af kræfttilfælde, hvad der skal gøres for at nedbringe antallet af fosterskader, ved den eksplosive vækst i antallet af hjerneskader, osv. osv.

Jeg vil stille det spørgsmål til folkettinget i den forbindelse, om det virkelig kan være rigtigt, at vi skal have en regering, som lader den økonomiske krise slå igennem ikke bare